

Névsor oroszországi munkaszolgálatosokról

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 23. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN NÉTEN CSÜTÖRTÖKÖN

1946. AUGUSZTUS 15.

Az egységes magyar zsidóság küldötteinek országos értekezlete

erélyes és határozott állásfoglalást és kormányzati intézkedéseket követelt

az antiszemitizmus és annak kísérő jelenségei ellen

Dramat feszültségű hangulatban, a helyzethez méltó komolysággal foglalkozott az egységes magyar zsidóság vezetőiből alakult országos értekezlet kedden megtartott ülésén a zsidóságot ért sorozatos merényletekkel és az antiszemitizmus széleskörű felburjánzásával. Az összes felszólalók, az országos szervezetek vezetői, a neológ, orthodox, cionista és asszimiláns felszólalók, valamennyien egyértelműen adták kifejezést annak az elkeseredésnek, amely a különböző terrorcselekmények miatt a magyar zsidóság lelken urrá lett. Követelték, hogy úgy a kormányzat, mint a politikai pártok hassanak oda, hogy erélyes és visszarettentő intézkedésekkel vessenek gátat a terrorcselekmények megismétlődésének és az antisze-

mitizmus egyre fokozódó elterjedésének. A gyűlés résztvevői ebben az irányban fogalmazott határozati javaslatokat fogadtak el, amelyeket még a keddi napon küldöttség útján juttattak el a miniszterelnökhöz.

A gyűlésről és a gyűléssel kapcsolatos eljárásokról az alábbi tudósítás számol be:

Kahán Frankl Samu

az Orthodox Országos Iroda elnöke üdvözölte az országos értekezletet, az Országos Irodák és a zsidó intézmények kiküldötzeit. Megállapítja — úgy mond —, hogy a magyar zsidóság sorsa egyre bizonytalanabbá válik, helyzete napról-napra romlik, bár szívvél-lélekkel szolgálja a magyar demokrácia ügyét. Bevallja: nem remélte, hogy másfél évvel a felszabadulás után élünk a szó legszorosabb értelmében veszedelmes

kerüljén. Ebben a nehéz órában nincs és nem is lehet különbség az egyes zsidó pártok és iránylatok között. Megakadályozzuk azt, hogy ékot verjenek köztünk. Kéri az értekezletet, hozzon olyan határozatot, amely segít a magyar zsidóság szomorú sorsán.

Salamon Mihály

a Magyar Cionista Szövetség nevében szól a megjelentekhez. Legyenek meggyőződve azok, akik az antiszemita terrort saját bőrükön érzik, hogy mi, fővárosiak is éppúgy érezzük a szorongást, mint ők. Meg kell, hogy mondja, a magyar zsidóság hivatalos vezetői az első pillanattól kezdve ott voltak a vártán s hogyha ebben a kérdésben nem sikerült eredményt elérniük, nem ők a hibásak. Ugy látja, hogy nem a részleges kérdésekben van a probléma megoldása. Nem szeretné, ha azt hinnék, hogy a cionizmusnak éhajt propagandát csinálni. Ma-

gyarországon ma cionista propagandát csinálni nem kell. Csak úgy juthatunk el a helyzet tisztázásához, ha európai szemszögből nézzük a dolgokat. Kérdésünk globális kérdés. Hangot kellene adni a kormány előtt a zsidóság azon véleményének, hogy ha nem tud a zsidóságon segíteni a maga erejéből, akkor a nemzetek fóruma elé kell vinni a kérdést. Nem lehet újra az 1920-as módszerekkel dolgozni. Objektíven kell a problémákat megoldani. A legnagyobb szerencsétlenség lenne a zsidóságnak, ha még egyszer megosztani engedné magát. Ma nincs asszimiláns, orthodox, vagy cionista zsidó, ma csak egy diszinkció lehetséges, becsületes, vagy nem becsületes zsidó. Nem szabad különbséget tenni itt maradó és kivándorló zsidó között. Kéri az országos értekezletet hogy döntése előtt jól fontolja meg ezeket a kérdéseket. Általános figyelem középpontjában emelkedett szözlásra

Ara 1 forint

Stöckler Lajos

az Izraeliták Országos Irodája és a Pesti Izr. Hitközség elnöke

— A Pesti Izr. Hitközség mint házigazda — mondotta — köszönti az ország zsidóságának vezetőit, akiknek a vállain ugyanolyan felelősség nyugszik, mint amilyen felelősség terbeli a főváros zsidóságának vezetőit. A vezetők magatartása, tömegükhez való kapcsolata, a tömegek irányítása, soha olyan fontos nem volt, mint ma a zsidó közéletben. Legutoljára ugyancsak egy szomorú esemény: a Kunmadarason történt gyálatos gyilkosság készítette bennünket arra, hogy a zsidó vezetőket összehívjuk, a zsidóság helyzetét megtárgyaljuk. Nem győzöm eléggé hangsúlyozni azt a felelősséget, amit mi mindannyian érünk, amikor a legkisebb zsidó sérelemről is szó van. Mert, ha ez ország bármelyik részén ütnek egyet egy zsidón, akkor az egész egyetemes magyar zsidóságot éri ütés. Ennek felismerésében jár el az országos vezetés. Szakítva a nullban gyakorlat szokással, a zsidó ügyek intézésébe belevonjuk az egész zsidóság szervezetét, a zsidóság minden árnyalatának képviselőjét. Eppen azért, mert ilyen súlyos, sorsdöntő, életbevágó kérdések tárgyalása van soron, drizzék meg a legmesszebbmre módon a tárgyilagosságot, mert a zsidó vezetőknek a fejtől kezdve semmi körülmények között nem szabad.

Az országos értekezlet résztvevőjéhez intézett figyelmeztető szó után Stöckler Lajos elnök rövid visszapillantást vetett a közelmúlt eseményeire, majd így folytatta:

— Az, hogy ma itt ülünk, körvetkezménye a sérelmek ama láncolatának, amely a magyar zsidóságot a felszabadulás óta érte. Minden bizalom és támogatás ellenére, amellyel az ifjú magyar demokrácia szolgálatára állunk, nem kaptuk meg azt, amit joggal elvárhattunk és ami jogos lett volna azok után, ami velünk történt. Rögön a felszabadulás után éreztük, hogy valami nincs rendjén körülöttünk. Teherfételként kezelték... ahelyett, hogy azt tették volna, ami természetes lett volna a gettóból, a német pokolból, a munkaszolgálatból, vagy bárhonnán visszalért magyar zsidó irányában. Ha akkor őket betegként kezelték volna, gyógyuláshoz segítették volna, hogy újra emberek lehessenek, akkor sok minden másképpen történt volna ebben az országban. (Taps, általános helyeslés.) A zsidóság sorsát az ország érdekeitől elválasztani nem lehet. Az utolsó két esztendő megmutatta, hogy a zsidóság sorsadöntése az ország sorsadöntését is jelenti egyben. Ezt megmondottuk a demokrátiás kormányzatnak, de sajnos a politikai helyzet, a társadalom megosztása, a reakciós tábor hatalmas mérete, az a küzdelem, amit a demokratikus kormányzat a reakcióval folytat, ugy-

látszik sok mindenben akadályozza a zsidósággal való bánásmód helyes irányu kifejlődését. Mi ezt azonban magyarázatul el nem fogadhatjuk. Mert ennek az országnak legfőbb feladata a mi jogaink visszaadása, életlehetőségeink biztosítása lett volna. Nem ez történt. Mi beszorultunk a demokrácia és a reakció közötti harcban a senki földjére. De mi nem akarunk senkinek a céltáblája lenni. Egyetlen célunk az, hogy félelem nélkül, zavartalanul élhessünk.

(Stöckler elnök beszédének ennel a pontjánál lépett a terembe Románia országos főrabbija, dr. Sáfán, akit az elnök „a magyar zsidóságra oly sorsdöntő ülésen” nagy szeretettel üdvözölt. Az értekezlet résztvevői tapsal és éljenzéssel fogadták a romániai főrabbit. Az üdvözlő beszédre dr. Sáfán héber nyelven válaszolt. Beszédét lapunk más helyén, külön közöljük.)

Stöckler Lajos elnök nagyarányú és mindenre kiterjedő visszapillantását ezután így folytatta:

— Bennünket teherként kezeltek és irányunkban elmulasztották azokat az opró gesztusokat alkalmazni, amelyekkel a nagyon beteg magyar zsidóságot talpraállításában, embert méltódnan nagyon meg lehetett volna erősíteni. Igaz az, hogy ez az ország súlyos nehézségekkel küzd, nagy terhek nyomják politikailag és gazdaságilag egyaránt, de ezek a gesztusok nem igényelnek anyagiakat. Az, hogy az opró figyelmességeket elmulasztották, olyan súlyos hibája ennek a kormánynak és elődjének, amit mi nehezen tudunk megérteni és amiben a mai állapotok okát, gyökerét véljük felfedezni. Mert ha a mi igényeinket a súlyos helyzet ellenére is kielégítették volna, akkor ma nem a zsidókérdés állna előtérben, akkor az ország a gazdasági megerősítésre fordíthatná erejét, nekünk pedig nem önvédelemre kellene gondolnunk, hanem élhelnénk a magunk jól megérdemelt nyugodt, de mégis gyászos életét!

— Mi elhárítjuk a felelősséget magunktól, mert mi idejében kértünk, könyörgöttünk, követeltünk, de mindig megakadályozta valami a vezetőket abban, hogy az ország érdekében felkarolják a zsidóságot. Az, amit a zsidók felé tettek, szívós munkának az eredménye, de, ha még mindig nem kaptuk meg az erkölcsi elégtételt, akkor kénytelenek vagyunk ezt a felelős névezők számájára írni. Ha kellő időben megadták volna legalább az erkölcsi elégtételt és ezzel irányt szabnák, akkor nem üthette volna fel a fejt az antiszemitizmus, amely ma gyűlölködőbb, erősebb, mint bármikor volt. De mi ennek ellenére egyetlen pillanatig se térünk le a józanság útjáról, kiharunk az igaz demokrá-

cia mellett, viszont éppen azért, mert mi támaszai vagyunk az országnak, megengedhetjük magunknak a szabad kritika jogát, megmondhatjuk, hogy velünk tovább ezt csinálni nem lehet.

Emelt hangon, szinte minden mondatot külön hangsúlyozva, a következő deklarációt tette Stöckler elnök:

— Figyelmeztetek mindenkit a huszonegyedik órában arra, hogy a zsidóság pusztulása az ország pusztulását is jelenti. Nekünk hívősen, nyitott szemmel kell néznünk az eseményeket. Nem engedhetjük meg, hogy a mi ügyünket bárki jéltésszerű, vagy politikai eszközökkel akarja felhasználni. A mi sorsunkat magunk akarjuk irányítani, kizárólag a magyar zsidók érdekeit szem előtt tartva. Azt akarjuk, hogy emberi életet élhessünk, hogy a gyerekeink és ifjaink élete biztonságban legyen és hogy tisztességesen dolgozhassunk. Ha ezt 1946-ban követeléseként kell felállítani, akkor ez követelés.

— Egyek vagyunk ebben, nincs közöttünk különbség, megosztatlank minden nézeteltérést, minden széthúzást, mert ebben a tragikus időszakban a magyar zsidóságnak egy emberként kell fellépni, s ezt követeli tőlünk a világ zsidósága is. Ebben az országban az antiszemitizmus dúlása ma veszedelmesebb, mint valaha. Felhívom az ország vezetőit, mutassanak erős kezét a demokrácia védelmében, az ország védelmében és segítségnek le akkor is, ha a saját portájára kell lesújtani. Ezt kívánjuk az ország vezetőitől, mert az elkésett intézkedések az okai annak, ami velünk történtek. Ha kellő időben lépnek közbe, ha kellő időben kezd működni az igazságszolgáltatás apparátusa, akkor nem következnek be Ózd, Sajószentpéter, Kunmadaras, Miskolc. A magyar zsidóság bizalommal van a demokrácia építői iránt. Hiszem, hogy a legutóbbi esemény intő példa volt az ő számukra is.

— A magyar zsidóságot ért minden egyes eseménynél azonnal közbeléptünk, követeltük a szükséges intézkedéseket és ha azok nem történtek meg, akkor ennek mélyreható politikai okai voltak, melyek az ország kormányzatának struktúrájában találhatók meg. Még egy hibája a mi demokráciánknak, hogy a maguk pártszempontjait, pártérdekeit — szerintem — olykor az ország érdekei fölé helyezték. A zsidó ügy az ország ügye. Ez a zsidó ügy megérdemelte volna: nyuljunk hozzá, hogy az a magyar zsidóság számára gyógyulást hozzon. Ehelyett hozta a legutóbbi eseményeket, az antiszemitizmus fokozódását, ami ellen elfelejtettek idejekorán fellépni. Az erős kéz mellett az intézményes rendezésre is szükség lett volna. A párttagok gyűlése helyett meg kellett volna kezdeni az ország átnevelését.

— De fordulok az egyházak felé is. (Egy hang: Ott van a hiba!) Mi nem akarunk vásároskodni, felhánytorgatni kellenetlen ügyeket, csupán egyet akarunk: békességet, nyugodt biztonságot. Fájdalommal nélkülözük az egyházak közreműködését a magyar társadalom átnevelése, a megbékélés terén. Érezzük az egyházak részéről a maguk passzivitását, ahelyett, hogy ennek az országnak az újjáépítése, a demokrácia megerősítése, a társadalom megerősítése terén vállalnák a feladatokat, amit vállalniuk kell. Viszont a magyar zsidóságot a maguk harcában ők is ugyanúgy eszközül használják fel, mint ahogy a politikai pártok teszik. Ennek felismerésében kérjük a magyar egyházak vezetőit, tartsák kölcsönösüknek, történelmi feladatuknak az antiszemitizmus leküzdését és ennek érdekében vessék be minden lehetséges befolyásukat a tömegekre. Ekkor remélem, hogy ebben az országban megindulhat a javulás. Szeretnék látni azokat a férfiakat, lelki vezetőket, akik annak idején a veszély óráiban velünk voltak. A Jánosy, a Rának pátereket, a Perczyeket hívom. Hozzájuk szölok ezekben a nehéz órákban, fogjunk össze zsidók és más vallásúak, segítsük egymást függetlenül mindentől. És bizonyosságul annak, hogy a zsidóság a békességet és nem a széthúzást akarja, hallja meg mindenkit, hogy itt nincs közöttünk különbség, nincs elonista és nincs asszimiláns, orthodox és neológ, csak egységes magyar zsidóság van, amely, bekapcsolódik a világ zsidóságának hatalmas szervezetébe. Mi pedig támaszkodhatunk rájuk, mert tudják azt, hogy a magyar zsidóság levonta a múlt tapasztalatait. Ma a világ zsidóságának szent földjéért küzdünk, támogatjuk annak a szent földnek harcosait, velük vagyunk a nehéz órákban és várjuk sorsuk kialakulását, mert tudjuk, hogy Palesztina egyik levezetője tragédiánknak és ha harcát megvívja, talán kitalálhat az egyetlen lehetőséggé.

— A magyar zsidóság tudja, hogy nem áll egyedül. A demokrácia vezetői viszont tudják, hogy reánk számíthatnak, de akkor ennek ellenében teljes támogatásukat kérjük, követeljük. A sötétben bujkáló, gyilkos támadónak, aki a zsidókra akar törni, tudnia kell, hogy itt pusztulás vár rá, tudnia kell, hogy itt a zsidót büntetlenül ütni többé nem lehet. A legutóbbi esemény kapcsán az ország valamennyi felelős vezetőjét, a pártok vezetőit társaimmal együtt felkerestem, majd bekapcsoltuk Miskolc zsidóságának vezetőségét és napokon keresztül, szinte megszakítás nélkül tárgyaltunk.

En tudom, hogy a kormányzat nehéz helyzetben volt, tudom, hogy súlyos problémákra kellett megoldania, de ezek azért voltak súlyosnak, mert korábban elfelejtették alkalmazni a vasöklöt. Mert, ha a tömeg egyszer megindul, azt nehéz megállítani.

és nem tudni, hol áll meg. Min-
ket az nyugtat meg, hogy bárhol
lesse is fel a fejét a zsidóságot
fenyegető veszély, közbelépnek.
De ennek a közbelépésnek egy-
szer és mindenkorra el kell
vennie a kedvét a renitenske-
dőknek. Minden nlat végigjár-
unk, mindenkit igénybe vettünk
és tudom, hogy az ország veze-
tőinek a forint bevezetése nap-
ján, a béketárgyalás összeülése-
kor milyen súlyos helyzetet ter-
emtettek a miskolci események.
Ha a zsidót ülik, tulajdonkép-
pen magát az országot ülik.
Merem állítani, hogy a mostani
intézkedések olyanok, ha a jö-
vőben Isten mentse előfordulna
valami, ezek elveszik a támadó
kedvét. Hallották Antl Ödön kép-
viselőnek a parlamentben el-
hangzott felszólalását és a mi-
niszterelnök választát. Tudjuk
azt, hogy Miskolcon a végre-
hajószeru felmondta a szolgál-
tatot. A végrehajószeru kellő
utasítás hiányában és téves uta-
sítás következtében cselekedett
úgy, ahogy cselekedett. En re-
mélem, hogy az ország intézői
érvenyt tudnak majd szerezni
kiadott utasításainak; remélem,
hogy a karhatalmi szervek át-
esoportosítása azokkal az intéz-
kedésekkel, amiket ezzel kap-
csolatban hoztak, szolgálhat fog-
ják a magyar zsidóság életbiz-
tonságát. Számolunk kell az
adottságokkal. A kormány min-
den rendelkezésre álló eszközt
felhasznál. Ha ugy látnók,
hogy a kormányzat nem tudja
szolgálni a magyar zsidóság
életbiztonságát, akkor mi joga-
sultva vagyunk azokhoz fordulni,
akik a felelőnkül életért leg-
jobbjaik életét áldozták fel. Tud-
juk hogy nem hiába.

Stöckler Lajos elnök azzal a
kérdéssel fordult végül az érle-
kezet részvevőkhöz, vegyék tu-
domásul hogy a zsidóság veze-
tői résen vannak és mindent el-
követnek, hogy ebben az ország-
ban a zsidóság minden egyes
tagja élhesse a maga nyugodt,
biztonságos életét. Arra kérte a
magyar zsidók felelős vezetőit,
vigyázzanak a maguk portájára,
tartásuk szemmel a közösségük-
hez tartozó hittelvéreink min-
den ténykedését, mert sok min-
dennnek elejét lehet venni, ha a
vezető feje a helyén van.

— Intsék a testvéreinket —
úgy folytatódott a felhívás —
figyelemre, önmegtartóztatásra.
Vigyázzanak rendet és fegyel-
met tartani. Járjanak nyitott
szemmel, hogy szükség esetén
nyugodt fejjel léphessenek köz-
be, mert kis hibák észrevételével
nagy bajokat lehet megakadá-
lyozni. Ezt felelősségem tudatá-
ban mondom. Ha egységet lát-
nak, ha azt látják, hogy a zsidó-
ság a közösség vezetői mögött
van és a legkisebb közösségben is
rend és nyugalom mutatkozik,
akkor a tulajdonon meggondol-
ják, hogy ezt a fegyelmelzetsé-
get, ezt az összetartást megza-
rják, megbontsák. Szeretném
azt a megnyugvást hogy a ma-
gyar zsidóság mai vezetői mind-
nyájan átérezzük nehéz helyze-
tünket és eszerint cselekedjünk

is. Ez esetben könnyebb lesz a
maradék zsidóság helyzete.

Beszédét ezzel a megható kö-
nyörgéssel fejezte be:

— Arra kérem a mindenkit
Istenünket, vigyázzon a maradék
zsidóságra. Adjon erőt, hogy
ebből az újabb veszélyből ép
testtel, ép lélekkel kikerülhessen.
Adja az egész világ zsidóságá-
nak, hogy végre nyugvópont-
ra jusson a mi szent földünk ügye
s akik elesnek, azért áldozták fel
magukat, hogy végre megnyug-
vás legyen azon a földön.

Az igen nagy tetszéssel foga-
dott, hatalmas arányú szónok-
lat utolsó mondata így hang-
zott:

— Ha mi a szavunkat hallat-
juk, akkor az 180.000 magyar
zsidónak a szava legyen. Ha il-
letékesek meghallgatják józan
és megfontolt mondanivalóinkat
és megteszik mindazt az intéz-
kedést, amit joggal elvárhatunk,
tudjuk, hogy nem hiába folytat-
juk a mi gigászai küzdelmünket
a magyar zsidóságért.

ROMÁNIA ORSZÁGOS FŐRABBIJÁNAK ÜDVÖZLETE

Mint fentebb jeleztük, Stöck-
ler Lajos elnök beszéde alatt ér-
kezett a terembe dr. Alexandru
Safran, Románia főrabbija, aki
szívből jövő szeretettel üdvö-
zölte a magyar zsidóságot az ér-
tekezlet alkalmából. A romániai
zsidóság testvéri üdvözlését tol-
mácsolja. Az elmúlt években
közös szenvedések sujtották az
európai zsidóságot, akár ma-
gyar, akár szlovák, akár román
volt. Kevesen maradtunk meg.
„A Sőérit Jiszrael” feladata zsi-
dóságunk fejlesztése és ápolása.
Feladatunk a hűség zászlaját és
aköré kell csoportosulnunk. Há-
ségeink kell lenniük szülőfö-
ldünkhez, de Palesztinához is.
Nem mint román, mint zsidó
áll itten. Egy nép vagyunk. El-
lenségünk szemében, a hitleris-
ták szemében mindannyian zsi-
dók voltunk; egyesüljünk tehát
önként egymás között. A demo-
krácia erősítése mellett Erec
Jiszrael is erősíteniük kell.
Nem lehet addig békénk nekünk
itt a galutban, de a világ népei-
nek sem, amíg Palesztinában
nem születik meg az igazi bé-
ke. Legyünk hűségesek a szent
Tórához. Vegyük ki részünket a
nagy ideálókért való harcban.
Küzdjünk Erec Jiszraelért. Üd-
vözi a magyar zsidóságot és
sok szerencsét kíván az érte-
kezet munkájához.

Kahán-Frankl Samu üdvözölte
dr. Alexandru Safrant. Bukarest-
ben járva alkalma volt Romá-
nia főrabbijának eredményes
munkáját megfigyelni. Nagyon
sajnálja, hogy most ilyen rövid
ideig tartózkodik itt. A gyűlés
miatt nem tudjuk neki megmu-
latni a zsidó intézményeket, de
reméli, hogy ha ismét átutazik
Budapestre, alkalom lesz erre is.
Stöckler Lajos elnök beszéde
után elsőnek

Süszmann Alfréd

a miskolci orth. hitközség el-
nöke szólalt fel és a miskolci
eseményekről számolt be. Alig

hamvadt el az auschwitzí pa-
rázs, a hamu alól újra fellob-
bant a gyűlölet lángja, — mon-
dotta. — A fékezéstől uszítás
miatt a miskolci zsidóság ott
akarja hagyni a várost. Stalá-
riumot követelnek a felekezeti
igazlás ellen s kivándorlási le-
hetőséget az elmenni szándéko-
zók részére. Felhívja a köztár-
sasági elnök, a kormány, az
egyházak figyelmét arra, hogy
minden erejükkel fojtsák el a
további gyűlölködés szellemét.
Mindem fórumot végigjárunk,
hogy a vidéki zsidóság élet- és
vagyonbiztonságát biztosítsák.
Ennek hathatósabb véghezvitele
érdekében sürgette a zsidó
csucsszervezet felállítását.

Leltner Jenő

a debreceni hitközségek és a
tisztántuli zsidóság nevében be-
szólt. Preventív intézkedéseket
sürgőtt. Meg kell kezdeni a
felvilágosítás munkáját a pár-
tok keretén belül is. Fel kell
kérni az egyházakat, hogy a
szószékéről hírdessék a szeret-
letét. A miskolci eseményekkel
kapcsolatban kijelenti, hogy
aki a zsidóságot hántalmazza,
az a demokráciának is ellensé-
ge. 1944-nek nem szabad meg-
ismétlődnie. Fogjon össze a zsi-
dóság. A legnagyobb erélyt
kéri a vidéki zsidóság megvé-
dése érdekében. A kivándorló-
kat anyagi támogatásban kell
részesíteni.

Róth Sándor

a pécsi hitközség elnöke beszé-
dében rámutatott arra, hogy a
pécsi izr. hitközség keretében
töbörült zsidóság a maga szer-
vény eszközeivel hozzájárult az
antiszemittizmus letöréséhez.
Megdöbbenve mutat rá arra a
felfogásra, amely jó magyarnak
azt tekinti, aki antiszemita,
ugyannyira, hogy még a kitért
zsidó is ezt a magatartást maj-
molta. Franciaországban például
ez nincsen így. Szabad kiván-
dorlását követel azok részére,
akik önként el akarnak menni
és felelőmentes életet azok-
nak, akik itt akarnak maradni.

Duschinszky Jenő

rabbi az Agudat Jiszrael képví-
seletében szólalt fel. Visszapil-
lantást velett arra a több évti-
zedes küzdelemre, amelyet a
magyarországi orthodoxia foly-
tatott a kitérés és a zsidósággal
szembeni hűtlenség minden
fajtlájával szemben. Birálta azt
a zsidó tipust, amely csak ak-
kor vallja magát zsidónak, ha
segélyt kap a zsidó világszerve-
zetektől, de különben letagadja
és megtagadja a zsidóságot. A
vallásos érzés fejlesztését kéri.

Kalmár Jenő

a szarvasi hitközség elnöke bi-
zik az országos vezetőségben,
meghívja azokat a körök-
nek az aknamunkáját, akik a
zsidóság egységét meg akarják
bontani. Az antiszemittizmus
nemcsak a magyar, hanem az
egész világ demokráciájának az
ügye. Az utóbbi hetek esemé-

nyei azt bizonyítják, hogy a
vagyonbiztonság után az élet-
biztonság is megszűnt. Az anti-
szemitizmus köpenybe burkolt
reakcióval nem lehet tárgyalni,
mert a reakció ledöft a demo-
kráciát, ha idejében nem sem-
misítik meg.

Antl Ödön

nemzetgyűlési képviselő kije-
lenti, hogy az országos zsidó
vezetőség 100 százalékos férfias-
sággal állt ki ezekben a súlyos
órákban. All ez különösen
Stöckler Lajos elnökre, aki éjt
nappallá téve dolgozott ezekben
a napokban. Ő maga a parla-
mentben nagy önmegtartóztatással
beszólt, tekintettel éppen a bé-
keszerződésre. Miután Dulin Je-
nő államtitkár, dr. Komáromy
vidéki rendőrfőparancsnok ki-
jelentése nem nyugtatták meg,
a mai nap folyamán Rajk bel-
ügyminiszterhez fordult, akinél
preventív intézkedéseket sürge-
tett. A belügyminiszter válaszá-
ban kijelentette, hogy a mis-
kolci ügyben a nyomozás folyik
s még e héten átadják az ügyet
az igazságügyi hatóságoknak.
A fegyverhasználati jog kiter-
jesztéséről szóló rendeletet sem
tartja elegendőnek, súlyos meg-
torlásnak kell jönni, amely egy-
szer s mindenkorra elveszi a
hasonló gaztettek elkövetőinek
kedvét. Felzúllítja mindazokat,
akik eddig a zsidóság berkeit
belső külön utakon jártak, egye-
süljenek.

Groszmann Sándor

történelmi visszpillantást ve-
telt arra, hogy 1920 óta mi törté-
nt a zsidósággal. Fel kell vetni
a felelősség kérdését, nem csak
a kormányzat, hanem saját ma-
gunk felé is. Nem léptünk fel
éleg határozottsággal, amikor a
cionizmust tendenciózan tá-
madták. Amíg a demokrácia
meg nem erősödik, addig a zsi-
dóság léte mindig veszélyeztetve
lesz. Indítványozza, hogy mind-
azokat a javaslatokat, melyeket
az országos értekezlet hoz, ter-
jesszék a miniszterelnök és a
két miniszterelnökhelyettes elé.
Javasolja, hogy mondja ki az
értekezlet, hogy az ígéretek
elég volt. Az egész antisemita
akció elleni propaganda fontos-
ságát hangsúlyozza.

Antl Ödön Groszmann Sán-
dornak egy kitételére válaszolva
kijelenti, hogy a házszabályok
értelmében nem volt alkalma
Nagy Ferenc miniszterelnök vá-
laszát nem elfogadni. Később
azonban módját ejtette annak,
hogy tiltakozzék.

Vitéz Aladár

Magyarországon 30 éve folyik
erős antiszemita agitáció. Jelen-
leg azonban az antiszemittizmus
erősebb, mint valaha. Kéri a
kormánytól a zsidóság felelő-
nkül életének biztosítását.

Dr. Schindler József

kecskeméti főrabbi: Azt hittük,
hogy lesz igazság és lett helyette
gázság. Idézle- az írás szavát.
Nem szabad az 1920-as esemé-
nyeknek megismétlődnie. A vi-

Íg vezető nagyhatalmaitól és a külföldi zsidó szervezetekhez kell fordulni segítségért. Azt javasolja, hogy állítsanak fel egy bizottságot az antiszemitizmus elleni küzdelemre.

Dr. Kraus Henrik

Kaposvári főrabbi a IX. községkerület nevében szólalt fel. Annak elfogadását kéri, hogy a zsidóság képviselőiben csak öntudatos zsidó léphessen fel. A reakcióval, közönséges gyilkosokkal alkudozni nem szabad.

Dr. Beneték László

A demokratikus pártok programjában benne van harc az antiszemitizmus ellen. Ez a fenyegető rém mindenütt felüti fejét. Legeredményesebb küzdelem ellene, ha erősítjük a népi demokráciát. A reakció célja, régi uralmának a visszabóditása. Nem hisz abban, hogy azok az egyházi vezetők, akik a felsőházban kenetteljes szavak kíséretében szavazták meg a zsidótörvényeket, harcolnának az antiszemitizmus ellen. Kéri, hogy a kongresszus fejezze ki szimpátiáját a fasizmus ellen harcoló zsidó népközösség mellett.

Dr. Löwy Sándor

a miskolci hitközség alelnöke kijelenti, hogy a kormány nyilatkozata nem nyugtatja meg. Azt látja, hogy a tömeg közömbös a zsidóság szenvedéseivel szemben. Meg kell végre alakítani az országos zsidó eszcsovezetelt. Elitéli azokat, akik a zsidóság képviselőiben szerepelnek, pedig tömegekre nem is támaszkodhatnak.

Dr. Szemere Samuné

A fasizmus poklából visszatért zsidóság megdöbbenve tapasztalja, hogy mindenért őt teszik felelőssé. Felsorolja a multak bűneit, kezdve a numerus claususon, amelyek az antiszemitizmust itt megindították. A papok feladata a belmisszió, nem a politikai. Aggályai vannak a közeljövőben kibocsájtandó amnesztia rendelettel kapcsolatban.

Háromnegyedkétórára a gyűlést félbeszakították s délután 3 órákor folytatták.

A délutáni ülés

A délutáni ülést 3 órákor nyitotta meg Stöckler Lajos elnök. Az első felszólaló Kemény Imre (Gyula), két javaslatot terjesztett elő. 1. Adjának ki az „Új Elet” mellékleteként egy propaganda-füzetet „Munkásoszlop” és az antiszemitizmus” címen, amelyet azután egyes városok és községek ülésén a pártnapokon olvassanak fel. Alakítsassék minden városban és megyei székhelyen antiszemitizmus elleni bizottság.

„A magyarországi zsidóság mélyszégyen megdöbbenéssel állapítja meg, hogy helyzete az utóbbi hónapokban rohamosan megromlott, noha az ország többi rétegével vállalva vesz részt az országépítés munkájában. Ezért a kongresszusai és orthodox Országos Irodák a Clonista Szövetséggel együtt szükségesnek tartották, hogy a hitközségek vezetőit folyó évi

Váll Manó, szombathelyi hitközségi elnök a Szombathelyről elhurcolt 4400 deportáltból megmaradt 400 hittesivér üdvözlét hozta. Beszámolt az értekezleten szerzett benyomásairól. Arulója az a zsidóságnak, aki nem akarja az egységet — mondotta. Az életünkben van szó, csak egy cél lehet, zsidó cél. Indítványozza, hogy az ingó és ingatlan vagyon visszatérése tárgyában intézzenek feliratot a kormányhoz. Adjának jegyviselést engedélyt a hatóságok azoknak, akiket erre a hitközségi vezetőség megjelölnek tart.

Dr. Ungár Béla (Kecskemét): A zsidóságnak fegyvert kell kapnia, hogy megvédehesse az életét. A kieleci pogrom után a lengyel zsidókat felfegyverezték. A magyar zsidóság nem akar még egyszer géppisztolyos gyilkosok sorfala között felemelt kézzel a halálba menetelelni. Nem lehet a zsidóság sorsát elválasztani a világ zsidóságának sorsától.

Dr. Frankl Imre (Győr): A zsidóság életének biztosítását kéri.

Rózsa József (Tapolca): A vezetőséggel szemben bizalmat fejez ki. Elmondja, hogy Tapolcán ismeretlen tettesek a zsidó temetőben lerombolták a sírköveket.

Dr. Gottlieb Árpád (Békéscsaba): Javaslatoat tesz arra vonatkozólag, hogy állítsák státárium elé azokat, akik pogromra uszítanak.

Weinberger Ernő (Sopron): Beszámol a Sopronon keresztüli kivándorló zsidók szomorú sorsáról.

Guttman Marcel (Bonyhád): Elvárja, hogy a kormány miutasson rá arra, hogy az antiszemitizmus a magyar demokrácia kárára van.

Hermann Sándor, bonyhádi orth. hitközség elnöke 5 pontból álló határozati javaslatot terjesztett elő.

Berkovits Lipót Hajdusoboszló zsidóságának üdvözlét hozta a kongresszusnak.

Neumaun Merdel (Püspökkladány) a vallási élet kimélyítését kérte.

Kaufmann Sándor, Nyiregyháza és Weisz Jenő, Csorna felszólalása után Mezőfi Vilmos szólalt fel, aki a szabad egyházak legutóbbi üléséről beszélt, amelyen ő is részt vett s amelyen deklarációt bocsájtottak ki a társadalmi megbékélés érdekében. Indítványozza egy propaganda iroda felállítását, mely szóban és írásban küzdjön az antiszemitizmus méltelye ellen.

Ezzel a felszólalások hosszú sora befejeződött és sorra került a határozati javaslat, amelyet dr. Munkácsi Ernő ügyvezető igazgató olvasott fel.

A javaslat főbb pontjai:

augusztus hó 13-ára Budapestre országos értekezletre hívják össze. Az országos értekezlet egyhangulag a következő határozatokat hozta:

Követeli a magyar kormánytól, hogy a magyar zsidóságot ért sorozatos és többször halálos kimenetelű atrocitások megakadályozása végett, gyors karhatalmi alakulatokat állítson fel, amelyek kellő időpontban hatáson tudjanak közbe lépni.

Követeli, hogy a kormány a magyar zsidóság élet- és vagyonbiztonsága érdekében az összes szükséges megelőző intézkedéseket tegye meg, katonai, karhatalmi és egyéb közigazgatási szerveit utasítsa, hogy kellő időben a legnagyobb határozottsággal s erőlyel lépjenek fel az említett célok védelmében.

Követeli, hogy a kormány az eddig kihirdetett büncselekményekre vonatkozó státárium fenntartása mellett a rögtönítélő bíraskodást terjessze ki a felekezeti és faj elleni izgatás, a személy elleni erőszak, továbbá katonai, vagy rendészeti közegek hivatali kötelességeinek megszegéseit és mulasztásait magában foglaló büncselekményekre is.

Az országos értekezlet felhívja a magyar zsidóság hivatalos képviselői szerveit, hogy kérjék fel a keresztény egyházak vezetőit arra, hogy az egyházak az összes rendelkezésre álló eszközökkel vegyék fel a harcot az antiszemitizmus burkolt és nyílt megnyilvánulásai ellen és így teljesítsék hivatásukat, amit a protestáns egyház hivatalos megnyilatkozása szerint az 1944-es évben kellően megvalósítani elmulasztottak.

Ezután kijelölték a 100 tagú küldöttség tagjait — a vidéki hitközségek kiküldötteit — akik a hivatalos szervezetek vezetőivel az élükön, nyomban elindultak a parlamentbe, hogy a határozatot átadják Nagy Ferenc miniszterelnöknek.

A küldöttségnek Nagy Ferenc miniszterelnöknel történt kihallgatásáról szóló és lapzártá után érkezett tudósítást lapunk 15. oldalán közöljük.

A somogy megyei törvényhatósági bizottság tiltakozik a miskolci események miatt

Kaposvárról jelentik: a Somogy vármegye törvényhatósági bizottsága augusztus 5-i ülésén, a napirendi pontok tárgyalása előtt dr. Bakonyi Lajos indítványára elhatároz-

ta, hogy a kormányhoz intézendő jegyzékben mélyszégyen felháborodását fejezi ki a közelmúltban lezajlott miskolci események miatt.

A „DROIT ET LIBERTÉ” A ROMÁNIAI ZSIDÓ SZÍNHÁZAKRÓL

A Droit et Liberté érdekes cikkben ismerteti a romániai zsidó színházak működését. Rámutat arra, hogy a Szovjetunióban, Lengyelországban és Romániában — a zsidó kultúrélet keretében — igen fejlett zsidó színházi élet is van. Bukarestben két nagy zsidó színház működik, amelyet rengeteg nemzetközi is látogat.

A Droit et Liberté megemlíti, hogy a romániai zsidóság kulturális szervezetének saját nyomdája, kiadóvállalata, több folyóirata és kiállító helyisége van.

BRIT LÉPÉS A ROMÁNIAI ZSIDÓK KIVÁNDORLÁSA ELLEN

A Reuter-iroda jelent Londonból, hogy — mint a Daily Telegraph írja — Nagybritan-

nia lépéseket tesz a szovjet kormánytól: akadályozza meg az engedély nélküli palesztinai bevándorlók szállítóhajóinak indulását a romániai kikötőkből.

MOSZKVA B A INDUL AZ ARAB LIGA KÜLDÖTTSEGE

Londonból jelentik, hogy — az Arab Liga szövegíjének kijelentései szerint — az Arab Liga állandóan nemhivatalos érintkezésben van szovjet körökkel és legközelebb küldöttséget megnevez Moszkvába a hivatalos érintkezés felvétele céljából.

5000 LENGYEL ZSIDÓT TELEPÍTETEK LE BÉCSBEN

McNarney amerikai tábornok kijelentette, hogy 5000 lengyel zsidónak engedélyt adott a bécsi amerikai övezetben való letelepedésre.

Mark Clark amerikai tábornok közölte, hogy Ausztria amerikai zónájába eddig már 25.000 zsidót fogadtak be és még többet is befogadnak.

Mi történt és mi nem történt Kiszomborban?

UJSÁGHIR AUG. 11-én. „A Szeged közelében levő Kiszomborban van a Jointnak egy 16 gyermeket befogadó üdülőtelepe. Csütörtök délután a makói főkapitányságot telefonon értesítették, hogy a környékeliek nem nézik jószemmel az üdülőtelepet és valamire készülnek... A megejtett nyomozás szerint a környék lakói között semmi nyugtalanság nincsen, az üdülőtelep élete normális mederben halad és a Pesten elterjedt rémhíreknek semmi alapjuk nincs.” — Így szól a híradás, amely még arról is beszámol, hogy a makói rendőrség azonnal kiszállt a helyszínre, megfelelő nyomozást folytatott le, megállapította a hírek alaptalanságát, de azért megfelelő karhatalmat hagyott Kiszomborban. Viszont nem számol be a híradás arról az ugyancsak el nem hallgatható körülményről, hogy a kiszállott rendőrség vezetője, egy rendőralezredes, nyilatkozatot íratott alá a pártok vezetőivel, amelyben azok kötelezik magukat arra, hogy felelősséget vállalnak a zsidók testi épségéért. Nyilvánvaló, hogy ha ilyen nyilatkozat aláírása szükségesnek mutatkozott, úgy mégis csak történnie kellett valaminek Kiszomborban. Vagy talán azért hallgatták el a fontos tényert, mert a pártok vezetői vonakodtak aláírni az elhűtött nyilatkozatot s csak mikor a makói rendőrszázados megmagyarázta az összegyűltnek, hogy az ő felelőségük esetleges egyéni cselekedetekre nem terjed ki, hanem csupán arra, hogy pártvonalon ne történjenek semmiféle kezdeményezés és lépés, írták alá mégis a nyilatkozatot. Mindezekből kiderül, hogy Kiszomborban nemcsak a rendőrség szállt ki, állapítsuk meg mindjárt, hogy igen dicséretreméltó gyorsasággal és buzgalommal, közvetlenül a belügyminisztériumtól kapott intencióknak megfelelően, hanem kiszálltunk mi is, magyar sajtó az *Uj Élet* és a *Haladás* munkatársai. Bennünket külön is hajtott és hajszolt az a tény, hogy Kiszomborban a hozzánk érkezett hírek szerint pogromra készülődtek, a pogromot tehát *in statu nascenti*, a keletkezés pillanatában, még megszületése előtt szerettük volna nem csupán megakadályozni, de írói és újságírói szemmel lefényképezni, lerögzíteni talán nem is annyira a jelen, mint inkább az utókor számára. Hogy a lerögzítés e sorok írójának mennyire sikerült, azt megállapítani a jelen s a jövő olvasóinak feladata...

AZ ELŐZMÉNYEK. Kiszomborban nem Joint üdülőtelep

van, hanem több mint egy esztendője 134 holdon gazdálkodik egy Joint mezőgazdasági kollektíva. Hol többben, hol kevesebben tartják és turják a földet, mert hiszen elmondhatatlanul nehéz a soruk zeknek a fiataloknak, akiket tényleg csak fanatikus meggyőződésük, hogy a gáluti zsidóság egészségtelen gazdasági struktúráján változtatni kell, költet Kiszomborhoz, mert különben gazdasági körülményeik végfelenül szomorúak és lesújtóak. A Jointnak nincs pénze — ezért sürgettek és sürgetjük állandóan a karitív segélyezések legmesszebbre lépését — és aki csak egy kicsit is ért a gazdasághoz, az megértheti, mit jelent 134 holdon két lóval és két tehénnel dolgozni, mikor legalább 10 pár lóra lenne szükség. Mindez most nem tartozik ide, részleteivel egész tanulmányban kellene foglalkoznunk, de kellett pár szóval érzékeltetnünk, mert salun semmi sem maradhat titokban s így a falu lakossága pontosan tudta és ismerte, minő heróikus munkát végeznek az Aladár major zsidó munkásai. És a falu kezdetben méltányolta is ezt. Mikor az egyik fiatalasszonynak kisbabája született, sok-sok kilométert gyalogolt egy parasztlaszony, csak hogy meglátogalhassa. Az érintkezés megvolt és szívesnek volt mondható, egészen a forint bejöveteleig, aug. 1-ig. Azóta változott meg minden, azóta fordítják el a fejüket a falubeliek ha meglátják a zsidókat az utcán, mert egyébként összesen hat zsidó lakosa van a majd 6000 lelket számláló és bzinmagyarokból álló Kiszombornak és azóta történt, hogy az az egyik ember, aki nem fordult el a földet turó zsidóktól, nagy titokban megsugla egyiknek-másiknak, készülődik valami, jó lesz elmenni s ez az oka annak, hogy a nőket bevitték Szegedre, ahol immár egy hete ülnek, aggodalomban és kétségben, várják a híreket Kiszomborból, félik a flukat s ha azután az ember utána megy a híreknek, kiderül, hogy az egész ügy július 30-án, egy — pártközi értekezlettel kezdődött!

PÁRTKÖZI ÉRTEKEZLET VAGY NÉPGYÜLÉS? A Pártpárt átadott a bírónak s a jegyzőnek egy irást, mely szerint ezen a napon pártközi értekezlet lesz. A bíró ezt jóhiszeműen ki is dobolgatta, bár furcsa, hogy azt dobolgák, jelenjen meg azon lehetőleg mindenki mert hiszen a pártközi értekezletekre néhány meghívott szokott elmenni. De még furcsább az, hogy a Pa-

rasztpárt — a többi pártot elfelejtette értesíteni a „pártközi”-ről s így adódott hogy azon megjelent vagy 600 ember, csak éppen a pártok hivatalos vezetői hiányoztak. Nem feladatunk, hogy részletesen beszámoljunk e valójában népgyűlés lefolyásáról. A beszolgáltatási rendelet bírálatával kezdtek, de mikor a jegyző megmagyarázta, hogy a kiszomboriak legfőbb kérések sérelmeik orvoslását, de a rendeletnek engedelmessékedniük kell, elfajult az ügy és kezdődött a zsidóság. Állítólag az asszonyok voltak a leghangosabbak és azok biztatgatták Csató szocialista parasztot, aki többek állítása szerint részeg volt. A Szociáldemokrata Párt okos, értelmes és józan titkára szerint Csató kisnyilas volt a felszabadulás előtt s így érthető, ha részegen megeredtek a viselkedéséről és lefojtott iradatok az asszonyok biztatgása.

MÉRGEZETT VAJASKENYÉREK? Főlemlegették elsőnek a már ismert vádat arról, hogy a zsidók kolbászt csinálnak a keresztény gyermekekkel. De ehhez a vádhoz Kiszomborban új változat születik, mely szorosra a helyi adottságokhoz esatlakozik és ez mutatja legjobban, mennyire tervszerűen, országosan megszervezetten folyik az antibiszemita izgalom. Kiszombornak sok keserűséget okoz ugyanis az, hogy szerintük igen sok tejet és vajjal kell jóvátételi számúra, Makóra beszállítani. Felhangzik tehát a vád: nem is jóvátételi számúra szállítják a tejet és vajjal, hanem a zsidóknak, az Aladár majorba, ahol azok részint megcsik, részint mérgezett vajaskenyerek formájában kiszórják az országba, hogy a keresztény gyermekek fölszedjék és meghaljanak tőle. Az is szerepel a vádak között, hogy a zsidó munkások hóféhér kenyeret sültetnek a péknél, de mikor a rendőralezredes firtatja ezt a témát, feláll egy keresztény napszámos, aki ott dolgozott a majorban és elmondja, hogy bizony a zsidók olyan kenyeret ettek, aminél csunyábbat senki a faluban. Ahogy a szocialista párttitkár mondja, az emberek nem szeretik vizsgálni az okokat, csak beszélnek de azért nem rossz azok és nem kell tartani attól, hogy valami is történni fog.

TÖRTÉNIK VALAMI? Hát éppen ez az, amiről egyszer már nyíltan kell beszélni. Nem bizonyos, hogy Kiszomborban és az ország tiz és aziz Kiszomborban tényleg valami „történni” fog. De az egészen bizonyos, hogy azok a preventív intézkedések, amelyek Kiszomborban

most történtek és jó, hogy történtek, nem oldják meg a kérdést. *Hatalmi szóval az antiszemitizmust legfőbb csak elfojtják, de ki nem irtják.* Ido az egyházak és nevelők együttes, nagy és tervszerűen irányított felvilágosító, nevelő munkájára lenne szükség. *És ez az, amit nem láttunk eddig és nem láttunk most sem!* Egyes pártok száz és száz előadást tartanak az antiszemitizmusról például és nem vitás, hogy a helyes utat járják, mikor ezt teszik. *Hány előadást tartottak a papok, ez az a kérdés, amit bátrak vagyunk fölvetni. És hányat a tanítók és tanárok? Miért nem lártatnak keresztshadjáratot az antiszemitizmus ellen? Ha a lelküket akarják meggyógyítani, akkor elsősorban az antiszemitizmus mérgétől és fertőzötétől kell megszabadítani ezt a pokolian beteg közép Európát embert és társadalmat. Lehet, hogy Kiszomborban nem történik majd semmi, de merjük állítani, ha valami mégis történik, bennünket nem ér meglepetés. Mert minden készen áll arra, hogy történjen. És ez az a nagy tanulság, amit a zsidóknak le kellene vonniok a kiszombori esetből is. Megtörténik-e ez? A magyarországi zsidókat ismerve, egyellen szóval válaszolhatunk: nem!*

DÉNES BELA

Dr. Hans Klee nem tér vissza Németországba

A *Zsidó Világhír* néhány hét előtt közölte, hogy dr. Hans Klee, a berlini zsidóság világszerte ismert vezetője, visszatér Németországba. Dr. Hans Klee most Genfből levelet intézett lapunk szerkesztőségéhez és közölte velünk, hogy nincs szándékában visszatérni Berlinbe. Sőt, a legélesebben ellenez mindent olyan törekvést, amely a kiűzött zsidók visszatelepítését célozza.

KERESSÜK KÉT DEPORTÁLT FIUNKATI

Hoffmann Emil

szül. 1923 Sopron.

Hoffmann Erich

szül. 1927 Sopron.

1944 júliustól Birkenauban a Kleidungskammerba dolgoztak, 1944 október 25-án, Oranienburgba vitték őket. Könyvtárhoz kérik emlékeik, aki bármit tud további portakőről, ösztönösen értesítsen. Minden költséget megtérítünk.

HOFFMANN DÁVID, Budapest, VI., Paulay Ede-utca 67.

KERESEM

Sándor Béláné

szül. Perl Rózsa, 1914 július 3-án az Újpestiekkel együtt vittek el. Aki vele együtt volt, vagy tud róla valamit, az legyen édesanyjának, Dr. Perl Pálnak, Budapest, VII., Baross-utca 12, III/24.

Refleksziók a „Megtorlás”-hoz

Irta: Korein Dezső

Az Uj Élet legutóbbi számában Domonkos Miksa hittestvérünk katonás mentalitásához híven „Megtorlás” cím alatt kemény véleményt mondott az antiszemitizmus mozgolódásairól. Írásában nyíltan állást foglal a villogószemű gyűlölködők, bujkálók és nyilas pribékekkel szemben. Már most felteszem a kérdést? Hogyan lehet ily légkörben őszinte megbékkelésről beszélni? Az a bizonyos „Társadalmi megbékkelés tanácsa”, amelybe e sorok íróját is bevonták, eddig mindössze bizonytalan ingadozással jobbra-balra hajlongó, minden határozott állásfoglalást nélkülöző ülést tartott. Többek között egy katolikus pap olyformán taglalta az antiszemitizmus kérdését és az azzal való szembeszállást, hogy annak eredetét és okait a zsidókra, illetve a zsidók bűneire hárította át. Tehát nem a véreskezű gyűlölködők, rablók a bűnösök, hanem a szerencsétlen áldozatok visszamaradottai. Ezeket kell javítani és ujjannevelni. Nem a gyilkos urakat kell akasztófára juttatni, hanem a még hátramaradt szerencsétlen zsidó maradékokat kell keményen felelősségre vonni, főleg azért, mert a Mindenható kegyéből még életben merészkedtek maradni. Azonkívül külön büntetés járna a zsidóknak, mert a rablott holmikat visszakövetelni merészkednek. Ezek mind sokkal főbenjáróbb bűnök, mint a bujkáló gyilkosok és rablók véres gaztettei.

Már most azt kérdelem, lehet-e ily felfogás mellett megbékkeltetésről beszélni? Lehet-e békéről ülésezni ott, ahol még a főpapok is folyton mellébeszélnek és még egyiben sem hallottunk egy nyílt, az Isten szolgájához méltó keresztény intelmet és tiltakozást a rablók és gyilkosok felé. Mi agyongyötört zsidók alapos rendet és biztonságot szeretnénk, hogy felkavart életünk annyi szenvedés után végre nyugvópontra jusson. Ezt azonban csak úgy érhetjük el, ha az összes társadalmi tényezők bűnbánóan kijelentik őszinte sajnálkozásukat a véres múlt felett és becsületes, nyílt állásfoglalással erélyesen szembeszállnak a gyalázatos reakciós mozgolódásokkal. Elég volt a kétku-

lacos, álarcos politikából. Csakis nyílt és bátor cselekvéssel lehet a sokat hangoztatott konszolidációt és rendet megteremteni. Ehhez a becsületes és emberies kiálláshoz az agyongyötört zsidóság csatlakozni fog. Azt azonban ne kívánja tőlünk a nemzsidó társadalom, hogy máról-holnapra elfelejtsük az utóbbi évek gyalázatoságait. Elvégre mi is csak emberek vagyunk és szívünk még igen sokáig vérezni fog a súlyos veszteségek miatt, amelyeknek ártatlan emberek, öregek, betegek és gyermekek milliói lettek áldozatai. Nem bosszúállásról van szó, de nem is a helytelenül értelmezett humánizmusról, csak tisztán igazságszolgáltatásról.

Most még néhány kérdésem volna a népitőlkezőkhöz. Miért siettek a miskolci népitőllettel, miért nem várták meg az illetékes bírói fórum döntését, amely a feketézők súlyos esetében akasztófát köteles alkalmazni. A zsidóság bűnözésével izgatnak? Mi a zsidóság bűne? A nyilasok azzal uszítottak, hogy a zsidók keresztény koponyákkal fogják az Andrássy-utat kirakni. Felszabadulás után a nyilasok lakásuk legsötétebb zugába bujtak, mert érezték, hogy hatszázezer szülő, testvér és gyermek legyilkolása után jogos volna a zsidók részéről ellenük a népitőllet. A zsidóknak akkor módjában is lett volna erre, de a zsidók nem tették. Ez a zsidóság bűne. Ez a hála a hősiesség önmegtagadásért.

A társadalmi megbékkeltetés első alapfeltétele az őszinte beszéd. A nemzsidó társadalomnak be kell látnia a történelemben példanélküli bestialitást, amit a nácik és hűséges, őket erősen tullicitáló nyilas pribékek és csendőrök ártatlan embereken, öregeken, betegeken és gyermekeken elkövettek. Először jön az őszinte megbánás. Utána jöhet a zsidók hibáinak javítása és a megbékkeltetés. Itt azonban a régi Bismark-elv szerint „a legjobbj védekezés a támadás” jelszavát tartják szem előtt. Bennünket, visszamaradt, vérzészívű zsidókat, akik családjaink háromnegyed részét veszítettük el, valódnak szerénytelen magatartásunkkal. Mellébeszélnek, hogy eltereljék az első lépés-

től, az őszinte megbánástól a figyelmet.

Mennyire helyes Domonkos Miksa írása, amikor az államhatalomtól erőlyes rendesinálást követel a bujkáló bűnösök táborával szemben. Szűnjenek meg végre a kunmadarasi és miskolci esetek, amelyek nemcsak a belső békeállapotokat kezdik ki, hanem mérhetetlen erkölcsi kárt okoznak a külföldi közvéle-

mény előtt az egyetemes magyar érdekeknek. Emellett békedelegációnk amugyis súlyos helyzetét még súlyosabbá teszik. Elég volt a gyengeség látszatát keltő és ezzel lelketlen izgató, mérgekeverő, a fajas földalatti hazaárulást bátorító magatartásból. Most már követeljük az erőlyes megtorlást, utána pedig kívánjuk a becsületes megbékkeltést.

Zsidó Világkongresszus és Jewish Agency for Palestine

Magyarországi Képviselete, Statisztikai és Tudakozó Hivatalának, (Budapest, V., Wekerle-Sándor-u. 7.) közlemények

Az alant felsorolt személyek részére külföldről levél, vagy üzenet érkezett. Kérünk mindenkit, aki nevezettekről felvilágosítást adhat, közölje azt hivatalunkkal (V., Wekerle-Sándor-u. 7., Tel.: 186-009.) szombat és vasárnap kivételével, d. e. 9-1 óra között.

A címzett neve, külföldről megadott lakáscím, kereső:

- Engel József (szül. Nagykőrös, 1913), a munkácsi izr. gimn. tan., Borban musz., P. Sd. VII/c. Keresi: Engel Józsefné, Svédország.
- Kandál Klára, Budapest, Péterffy S.-u. 19. P. U. II/c/1. Keresi: J. Z. Candell, New York.
- Heller Lenke, szül. Nyirbéltek, Győr. P. U. II/m. Keresi: Alex Heller, New York.
- Rothfeld Ferenc, mérnök, Budapest; Conti-u. P. E. IV/b/3. Keresi: Otto Mandler, Palesztina.
- Edelstein Izrael, szül. Králymező, 1894. Budapest. P. Sd. VII/b. Keresi: Edelstein Emanuel, Svédország.
- Simek Albert dr., orvos, Budapest, Güllbaba-u. P. M. 119/15. Keresi: Rosenstein, Paris.
- Rumi Jolán, Welsben dep. P. M. 133/6. Keresi: Joint, Paris.
- Schwarz Lajos, 51 éves, szül. Budapest. Allahban szab. P. M. 133/7. Keresik: amerikai rokonok.
- Blumenfeld Manó, szül. Galgóc, 1879. Budapest, Személynök-utca 16. P. M. 133/8. Keresi: Stöckl Mihályné, Hollandia.
- Dr. Szeszlér Antal ügyvéd, Budapest, Egyetem-tér. P. M. 133/14. Keresi: Stöckl Mihályné, Hollandia.
- Körper Elemér, Budapest. P. M. 133/16. Keresi: Stöckl Mihályné, Hollandia.
- Schwarz József, szül. Vámosoroszi. 1924. Magyarország. P. M. 138/1. Keresik: brüsszeli rokonok.
- Klein Blanka, 20 éves, szül. Velki-Gajdos, Budapest. P. M. 138/2. Keresi: Klein Miksa, Svédország.
- Czucker Ágnes Teréz (anyja: Hellen), Auschwitzba dep. P. M. 138/5. Keresi: párisi iroda.
- Krausz Alajos, szül. Budapest, 1889. Budapest. P. M. 139/4. Keresik: berlini rokonok.
- Braun Károly, szül. 1899. Budapest. P. M. 142. Keresi: Pick Jakabné, Züggreb.
- Róth Margit, szül. Szatmár (anyja: Frankl Szeréna), Budapest, Visegrádi-u. P. M. 141. Keresi: Goldstein Pálné, Antwerpen.
- Heimer Lina, Kispeszt, Herick-utca 35. P. I. II/o/1. Keresi: Callochiráné, Fiume.
- Helmer Ödön (Simon), Kispeszt, Herick-u. 35. P. O. II/o/2. Keresi: Callochiráné, Fiume.
- Róbert Jenőné, szül. Mátra, Erzsébet, 1904, Balassagyarmat, Mathausenba dep. P. O. II/m. Keresi: Matturi Aldo, Olaszország.
- Pogány Miklós, vegyészmérnök, 34 éves, Csepel. P. Sw. II/f/2. Keresi: Dr. Eduard Schattner, Zürich.
- Korda Béláné, szül. Kronberger Margit, 28 éves. Vác. P. L. II/p/2. Keresi: Kronberger Elza, London.
- Benedek Erzsébet, 1896. Budapest. P. Cs. I/u. Keresi: Alice Meierova, Prága.
- Moskovits Zsuzsa, Budapest, P. Sd. VII/a. Keresi: Zsidó Világkongresszus, London.

FEST TOMBOR TISZTIT V., Személynök k-u 25. Telefon: 122-398

„Éva-ágy”

VII., Alpar-utca 10. Tel.: 424-532

Fotelagy és kétfekhelyes kanapéagy különleges ségek ágyneműtartóval

IRHABUNDATISZTITÁS

BUNDAJAVITÁS, ALAKÍTÁS, kedvező üzleti feltételek mellett. HERMELIN, IV., Máriá Valéria-u. 7. Tel.: 160-4272

A Magyar Zsidók Országos Egyesülete IX. ker. tagozatának nagygyűlése

A Magyar Zsidók Országos Egyesülete következetesen halad azon az úton, melynek végcélja a magya zsidóság egységbe főmörítése. Az egyesület vezetősége minden héten más és más körzetbe látogat el, hogy a hitvestvterek előtt feltárja a zsidóság aktuális problémáit, megismeresse velük az egyesület közérdekű célkitűzéseit, meghallgassa panaszait és utmutatással szolgáljon ügyes-bajos dolgaikban.

Az elmúlt hétfőn a IX. kerületi helyi csoport tartotta meg zászlóvontó nagygyűlését a körzet pávautcai kulturtermében, melyet ez alkalomból zsufolásig megtöltött az érdeklődő közönség.

Kunstädtler Vilmos körzeti elnök megnyitó szaval után Domonkos Miksa, az egyesület al-elnöke adott tájékoztatást az elmúlt hetek sulyok eseményeiről. Ismertette a Miskolcon történteket és beszámolt a magyar zsidóság hivatalos vezetőinek ez ügyben folytatott eljárásairól. Az a világ egyszer s mindenkorra elmúlt — mondotta — amikor minket vagonokba terelhettek. De éppen azért, hogy ez soha többé elő ne forduljon, szükség van egy olyan országos egysülésre, mely az egész zsidóságot a háta mögött tudja. A demokráciával élünk vagy halunk, de mi élni akarunk. A demokrácia elleni küzdelmébe a reakció természetesen bedobja a legnépszerűbb felszót: Űsd a zsidót. A cionista vonalat illetően kijelenté, hogy a magyar zsidóság hivatalos vezetőinek álláspontja ez ügyben: a legnagyobb tisztelettel viseltetnek a cioni eszme iránt. Ezért követelni fogják, hogy azok, akik nem akarnak vagy nem tudnak itt maradni, intézményesen távozhassanak el minden vagyonukkal együtt. De amíg itt vannak, tartssanak össze azokkal, akik itt maradnak. Le akarunk számolni azzal a tévhitel — mondotta beszéde további során Domonkos al-elnök —, hogy a zsidóság nem akar dolgozni. Tudjuk nagyon jól, hogy a jövő társadalmában csak a dolgozóknak van helyük. Mindezek a kérdések nagy felelősséggel járnak, melyek felől meg kell kérdeznünk a zsidó tömegek véleményét. Eppen ezért lehetőleg az ősi ünnepek után megtartják a demokratikus választójog alapján kiírt hítköz- ségi választásokat. Az azonnali teendőket elvégzésére augusztus 13-ára összehívták a zsidóság egyetemét, nyilatkozzék, mondja meg véleményét. Állásfoglalásukat negyvennyolc órában belül közlik a kormányhatósággal.

Dr. Sellert Géza közönetét fejezte ki Domonkos Miksának a felvilágosító szavakért, majd így folytatta:

— Azok, akik Isten kegyelméből megmenekültek a faszi-
stól, fogadalmat tettek, hogy az emberi jogokért és a zsidóság jogaiért fognak harcolni. Jegyezze meg mindenki, hogy sem itt, sem máshol nem lehet büntetlenül ütni a zsidót. A jogegyenlőség teljes kivívásához azonban szervezetség kell, ezért van szükség a Mazotra, amely egyesítette a frakciókat és közös erővel dolgozik az állampolgári jogegyenlőség teljes megvalósításán.

Dr. Pásztor József ügyvezető igazgató szomorú szívvel állapította meg, hogy bizony sokan elpusztultak a körzet harcosai közül és megjegyezte, hogy a régi időkben sohasem látott ennyi résztvevőt a zsidó közönség érdekében kifejtett munkában. Új utakat keresünk — mondotta —, mert a múltban sulyosan hibáztunk, elfelejtettük, hogy zsidók vagyunk. Sajnos, sokkal több asszony maradt meg, mint férfi, az ő kötelességük lesz az új zsidó generáció felnevelése. Az amerikai nagybácsi, a Joint eddig segített rajtunk, de fel kell készülnünk arra, hogy ez a helyzet bármikor megváltozhat. Ezért egyessült erővel kell egymáson segítenünk, mindenkit támogatnunk kell abban, hogy dolgozhasson. Ezt a segítséget a Mazot keretén belül öhajtják megoldani. Harcot hirdített a külső és belső antiszemitizmus ellen. Szociális téren a körzet asszonyai jó példával jártak elő, amikor felállították az első zsidó napközi otthont. A Mazot feladata továbbá még az öregekről való gondoskodás munkája is. Ezeknek a feladatoknak elvégzéséhez kérte a zsidó asszonyok és leányok segítségét. Egyesülnünk kell az önvédelemre — fejezte be szavait dr. Pásztor József —, mert tisztában kell lennünk azzal, hogy rajtunk csak az Isten segíthet és mi magunk.

Dr. Rosenblum Miklós körzeti rabbi abban látja az elhangzott szavak morális erejét, hogy felbrazsította a lelkeket. Szakítani kell a frakciózással, mint ahogy a magyar zsidóság is szakított azzal a tévhitel, hogy a világ zsidóságával nem kell törődnie. Ma nemcsak a fizikai létért, hanem az emberi jogokért, az emberi jogegyenlőségért is kell harcolnunk.

A Magyar Zsidók Országos Egyesülete megbízottja Debrecenben jár, hogy ott az érkező zsidó testvéreknek rendelkezésére álljon.

A Női osztály vezetősége holnapon dolgozik a következő hónapok programján, amelyet a jövő héten megtartandó választmányi ülés előterjeszt, amikor külön osztályok alakulnak, réz munkák irányítása és végzése céljából.

Nagy érdeklődés előzi meg az V. kerületben megtartandó gyűlést, valamint a város többi kerületében és nagyobb városában néhány héten belül a legjelentősebb munkák közül meg a zsidóság szervezetének érdekében.

Glosszák a hétről

SULYOK DEZSŐ minapi parlamenti közbeszólását, amelyet a Világosság már visszautasított, nekünk is vissza kell utasítani!

Sulyok Dezső, amikor a párisi béketervezet elleni protestációról tárgyalt a magyar nemzetgyűlés, a következőket kiáltotta képviselőtársai felé:

— *Deportáltak és deportáltak fogjanak össze a tiltakozásban!*

Megdöbbenve tekintünk Sulyok Dezső felé. Hát már ott tartunk, hogy a deportáltaknak is jogot követelnek a nemzetgyűlésen? Hát már olyan mélységbe kerültünk, hogy az irredentizmus jegyében beleszólást kíván egy magyar törvényhozó a népelles és háborus bűnösök egyik, leghitványabb kategóriájának?

Mi tudjuk, hogy Sulyok Dezső nemrégiben még egészen másképp gondolkodott. Sőt, azt is tudjuk, hogy ma is másképpen vélekedik a dologról a „kulisszák” mögött, amikor nem kortesfogásról és a közölgő közönségi választásokkal kapcsolatosan a deportáltak és családtagjaik szavazatainak megszerzéséről van szó.

Nem! Nem! És — nem! A deportáltakat és a deportáltakat senkise próbálja közös nevezőre hozni!

Nem! Nem! És — nem! A deportáltak nem foghatnak össze azokkal, akik véreare korbácsolják, puskatussal ütlegelték, vagonokba rakták és külföldi haláltáborokba szállították őket!

Mindennek határa van! Mi szívesen kezet szorítunk azokkal, akik megfélemlíthetőségükben nem kelttek a védelmünkre, vagy félrevezettségükben helyeselték is a fasizmus antiszemita inközkedéseit, ha ezek a meglevesztettek és félrevezetettek öszintén és becsületesen belátják tévedésüket, vagy hübnőségüket.

De arra nem vagyunk és nem leszünk kaphatók, hogy egy táborba kerüljünk a deportáltakkal: szüleink, testvéreink, feleségeink, gyermekeink kintóval és gyilkosállal!

Ha ezt megtennénk, ömagunkat gyaláznók meg.

Amennyiben Sulyok Dezső intencióinak megfelelően járunk el, akkor együtt kellene menetelnünk a magyar közéletben Endre László és Bakó László, Ferenczy László

és Hain Péter fel-nem-kötött pribékjeivel.

Nem! Nem! És — ezerszer nem! A deportáltakkal nem lehetünk sohasem együtt, mert — túl az érzelmi és becsületbeli motívumokon — nem ismerhetjük el egyáltalán a deportáltak semmiféle vezeklési jogát!

Ezek a deportáltak nemcsak szüleinket, testvéreinket, feleségeinket, gyermekeinket segítették a másvilágra, hanem sirásói voltak Magyarországnak is. Őket terheli a felelősség oroszlánrésze azért, hogy Magyarország ma olyan rossz közhangulattal kénytelen megküzdeni a világpolitika minden fórumán és a bélekonferencia ülészéke előtt.

Perverz ötlet volt — még ha kortesfogásból történt is — a gyilkosoknak és a véletlenül megmenekült áldozatoknak, vagy a meggyilkoltak rokonainak összetereklési elképzelése!

*

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT e héten megkezdte a hadjáratot az antiszemitizmus ellen. A keddi pártnapját az ország összes szociáldemokrata szervezeteiben arra használta fel, hogy felvilágosítsa a tömegeket a neoantiszemizmusról okairól és felkérje a szocialistákat, hogy legyenek a neoantiszemizmusról elhárításért indított küzdelem propagandistái.

Bebel mondotta: hogy: „Az antiszemizmusról az ostobák szocializmusa.” Ezt a tételt azzal egészíthetnénk ki, hogy az ostobáknak ezzel a pótszocializmusával akarja a reakció elterelni a széles néprétegek figyelmét a valóban megoldandó problémákról.

A feudális és nagykapitalista Magyarország 1919-től 1945-ig terjedő korszakában is az volt az úri recept, hogy a zsidókérdéssel kell elvonni a munkások és parasztok érdeklődését a földreformtól, az igazságtalan vagyon- és jövedelemelosztástól. Ez a recept ideig-óráig „jó” orvossgot irt elő. A „Lumpenproletariat”-ot csakugyan sikerült félrevezetni! A felvilágosítottan tömegek „bevették” az antiszemizmusról mérgét, az ostobák pótszocializmusát!

Örömmel látjuk a szocialisták akcióját! És várjuk a példa követését!

Reméljük, hogy a szociáldemokraták nyílt kiállítását és

Jelöltágitó munkáját követik majd a kommunisták, a kiszagadók és a parasztpártiak is! Nincs idő a késedelmeskedéssel Minden perc drága! Minden percért kár! Addig kell cselekedni, amíg nincs nagyobb baj!

A BESZKÁRT B-LISTÁJÁRÓL írott sorainkat sem lámszaltotta alá jobban, mint az a körülmény, hogy a felettes hatóságok sürgős vizsgálatot rendeltek el a B-lista alkalmából állásaikban visszatartott nyilas pártszolgálatosok ügyében.

A nyilas pártszolgálatosokat tehát kiteszik a Beszkártól!

Ez igen sok. És igen fontos. De nem minden. Nem szabad megfeledkezni az örem másik oldaláról sem!

**A nyilas pártszolgálatosokat igenis ki kell tenni! De nem szabad és nem lehet ki-
röpiteni az olyan tisztviselőket akiket annakidején a fasiszta rezsim dobott ki állásaikból és akiket a demokrácia helyezett vissza pozícióikba!**

A fasiszmus üldözöttjei, ugyebár, nem lehetnek fasiszták? Ez olyan igazság, mint az, hogy $1 \times 1 = 11$

A fasiszmusnak most ugynevezett „demokrata” alapon kitett áldozatai csak azért kerülhettek B-listára, mert — zsidók. És a B-lista elkészítőinek nem tetszett az orruk.

Az Uj Élet multkori számának a Beszkártal kapcsolatos panaszát félig már orvosolták a nyilas pártszolgálatosok B-listára-tételével! Most még hátra van a panasz másik felének a reperálása. Azokat, akik csupán azért kerültek a B-listára, mert zsidók, sürgősen le kell venni a B-listákról!

GÖNDÖR FERENC lapja, **Az Ember** nyiltlevelét intéz **Ries István** igazságügyminiszterhez az országban mutatkozó antiszemita kilengések erőteljesebb és határozottabb megelőlése érdekében.

A nyiltlevél leszögezi, hogy az amerikai magyarság aggodalommal figyeli Magyarországon antiszemita jelenségeit és attól tart, hogy ezekből az Egyesült Államokban Magyarország „balkanizálódására” fognak következtetni.

Az Ember megállapításait kötelességünknek tartjuk regisztrálni, mert az **Óhaza** szempontjából egyáltalán nem

Közömbös, hogy mi a véleményük az Ujhaza magyarjainak és mi a nézete az Egyesült Államok közvéleményének.

A „balkanizálódás” hasonlatát azonban rossznak tartjuk. A **Balkánon** ugyanis nincs semmiféle antiszemitaizmus. Bulgáriában és Jugoszláviában nem voltak kumadarasi és miskolci excessusok.

VALAMELYIK DÉLLEN a pesti villamoson véresre vert két „zsidó” suhanc egy öreg zsidó munkást, aki leinteni merészelt a hangosan „zsidó” ifjakat.

Az öreg munkást senkisémm vette védelmébe. A villamoskocsi közönségének kisebb fele nyíltan helyeselt a „zsidó” suhancoknak, nagyobb fele pedig némán szemlélte az eseményt.

Az öreg zsidó megveretése az 1920-as esztendő fejbeverődőjait juttatja eszünkbe. A közönség magatartása viszont az 1944-es év tapasztalatait ujította fel. 1944-ben is csak egy kisebbség helyeselte a zsidó rendszabályokat, de a többség nem szegült velük szembe.

Akkor a német terrorra lehetett hivatkozni. **De most vajjon mi gátolta meg, hogy a villamoskocsi közönségének többsége a szegény, öreg zsidó munkás védelmére keljen?**

Ez a kis eset nagy tanulságokkal szolgál. Dióhéjban mutatja a helyzetet. **Körkép és kórkép.** Szomorú körkép és keserves kórkép. Arról számol be, hogy még messze vagyunk a gyógyulástól. Sokkal messzebb, mint sokan gondolják.

SÓS ENDRE.

Székely Emil ékszerész 26

brilljánst, aranyat, ezüstöt, órákat legdrágábban vesz.

Középkorú, minden információt bíró nő elmenne magányos urhoz

HÁZVEZETŐNEK.
Zsigmond Dezsőné, Tauszki Dezső-
szőrmekerek, címén: IV., Magyar-
utca 3. 9-3-ig.

Művészi siremlékek

EICHBAUM MÓR és FIAINÁL
V., Rudolf-tér 3. (Margit hídnál)

Egyedül maradt

negyvenes uriaszony, kétszobás lakásból az egyik, szép, nagy, világos szobáját, szücs, szabó, búróndós műhely céljára megosztaná vagy bérelné.
„Jéve” jelzésre a hirdetés.

A Joint Munka és Üzemszervező Csoportjának további programja

Meghiitt háziünnepséggel zárt vasárnap este a Joint Munka és Üzemszervező Csoportjának kollektív kiállítása a Fürst Sándor-utcai kulturházban, amelyen résztvett az orosz katonai parancsnokság képviselője is. **Grosszmann Sándor** ismertette a kiállítás eredményeit, majd megköszönte **Szűcs Jenő** iparművésznek, **Gergely Ödön** mérnöknek és a névtelen munkatársaknak a kiállítás megrendezése érdekében kifejtett lelkes munkáját. Utána **Kertész Ödön** igazgató vázolta néhány szóban a Mikéfe munkáját.

A kiállítás tehát véget ért. Nyolc hónap megfeszített munkájának seregszemléje volt ez a kiállítás. Értékes, szép munka volt. Az volt, amit cserkésznyelven „jó munkának” szoktak nevezni. A kiállítás lezárult ugyan, de nem fejeződött be a munka. Ez csak a Csoport munkájának egyik elappja volt, most folytatódik annak a céltudatos programnak lebonyolítása, melyet a Csoport maga előtűzött. Erről a programról beszélgettünk a kiállítás bezárása után **Grosszmann Sándorral**, a Joint Munka és Üzemszervező Csoportjának vezetőjével, aki a következőkben összegezte a Csoport eddigi és jövőbeli munkásságát.

— Mindenekelőtt ki kell tennem a **Szabad Népek** kiállításunkról írott kritikájára, melyben hiányolta a zsidóság részvételét a nehézipari munkákban. Hozzá kell tennem, hogy ez a kritika nem volt sértő, csak elentmondott a gyakorlatnak. Tökéletesen egyetértünk azzal a felfogással, hogy a zsidóság legyen részt a nehézipari munkákban is. Ezirányban folynak a tárgyalások. Egyrészt az Elhagyott Javak Kormánybiztoságától kértük néhány ilyen üzem átengedését, másrészt be akarunk kapcsolódni **Bisseliches Mózes** gépészmérnök vaszerkezeti gyárának munkáiba s e révén az ország hidépítési munkálataiba.

— A kiállítás megtekintése alkalmával a köztársasági elnök ur is megállapította, hogy a zsidóságban éppúgy meg van a munkaakarat, intelligencia és alkalmasság, mint bármely más rétegben. Megállapíthatjuk, hogy ipari és mezőgazdasági üzemeink létesítése által nagyban hozzájárultunk a magyarság és a zsidóság közötti feszültség levezetéséhez. Bebizonyítottuk, hogy a zsidóság alkalmas a munkára, megbecsüli azt és minden ellenkező állítással szemben hajlandó a közösségért dolgozni. Nyolc hónap munkája igazolja azt, hogy a dolgozni akaró zsidóságot átthatja a sz-

vetkezeti eszme. Ezt különben **Rónai Sándor** kereskedelem és szövetkezetiügyi miniszter is megállapította kiállításunk megnyitó beszédében, mikor kijelentette, hogy a zsidóság nem áll messze a szövetkezeti eszmétől, sem a kétkézi munkától. Fontosnak tartom kiemelni azt a tényt, hogy mezőgazdasági kollektívánk és ipari szövetkezetünk dolgozóinak kb. 80 százaléka cionista. Egy évtizeddel ezelőtt produktív munkára többnyire csak cionisták vállalkoztak. Örömmel állapítom meg, hogy ma már ez a helyzet megváltozott és egyre nagyobb számban jelentkeznek munkára cionisták és nem cionisták egyaránt. A kezdet kezdetén munkánkát kételkedéssel fogadták egyesek, nem hitték, hogy létrejöhet és sikerülhet ipari és mezőgazdasági kollektívánk megvalósítása. Reméljük, hogy azóta revideálták álláspontjukat. Eddigi eredményeink igazolják azt a tételeinket, hogy a munka jogán a maximális eredményt lehet elérni és minden munkaképes zsidót a munka jogán kell elindítani. Látjuk, hogy ez az elgondolásunk helyes volt. Ezen az uton tovább haladva, az ugynevezett „luftmenscheket” is beállíthatjuk a produktív munkába. **Dr. Joe Schwarz** szerint a jövő társadalmában a zsidóságnak csak ezen a módon van helye.

— A jövőt illetően hinni akarjuk, hogy ennek a nyolchónapi munkának az eredménye nem lesz csupán pillanatnyi siker s a stabilizáció erősödése folytatódik egyre több kétkézi dolgozó áll be sorainkba. Az új társadalmi rendben csak azok boldogulnak, akik dolgoznak. Közeli jövő céljaink: eddigi kollektívánk fejlesztése, a szövetkezeti hálózat kiépítése és a zsidóság további munkaképes rétegeinek munkábaállítására. Igyekszünk vállalatunkat minden vonatkozásban rentabilissá tenni és kollektívánk útján szeretnénk segíteni a vidéki zsidóság nehéz helyzetén. Dolgozóinknak jó munkáért jó bért akarunk adni. Munkánk eredményességét látjuk a közéleti, valamint felekezeti tényezőink azon megállapításában, hogy a Joint Munka és Üzemszervező Csoport a helyes uton jár a zsidóság munkaképes rétegeinek termelődésével. Nem követünk új mesgyéket, hanem tovább haladunk a **Borochov** által kijelölt utakon: egészségesebbé akarjuk tenni a zsidóság társadalmi rétegződését.

KECSKEMÉTI GYÖRGY

HOGY TÖRTÉNT?

XXXII.

A magyar zsidóság és a keresztény egyházak. Az egyháziók állásfoglalása a zsidótörvények idején

A magyar zsidóságnak a törvényelmi egyházakhoz való kapcsolata az 1919. évi ellenforradalom óta megváltozott és rosszabb lett. A liberális évtizedekben ez a viszonyt barátságosnak lehetett minősíteni és azon még a kifejezetten klerikális jellegű néppártnak, az egyházpolitikai törvények meghozatala után történt megalakulása sem változtatott. A főpapok hirtokain sok helyen zsidó bérlet gazdálkodott nagy eredmény és megelégedés mellett; a falusi pap jóbarátságban volt a zsidó szatócsal és a tanító egyházi rendek a városi zsidó polgárok gyermekeit befogadták iskoláikba és azok az iskolákban szellemét magukba szívták. Az ugynevezett keresztény kurzus nagy változást hozott létre. Az új fordulat mindenhol igyekezett a zsidókat kiszorítani és őket megbélyegezni. Az új irány újságjaiban nagy számban jelentek meg az alsó papságtól származó és a zsidóság ellen ízgáló cikkek és az 1920-1924. évek nemzetgyűléseinek nem egy keresztény papja volt, aki antiszemitizmusáról lett nevezetessé. Az új szellem kevésbé hatotta át a főpapságot, ahol még Csernoch János liberális zsidószéke uralkodott; de Prohászka püspök izzó antiszemitizmusa itt is rést ütött. 1919-ben kezdődött meg a magyar zsidóság nagyarányú megkeresztelkedési mozgalma. A féltüszázas liberalizmust felváltó antiszemitizmusra csak kevesen válaszoltak a pozitív zsidóság vállalásával, sokkal többen a mimikri elhelyezkedést próbálták meg és igyekeztek uszni az úrral. 1919 év nyarán és őszén megkeresztelkedtek meg a magyar zsidóságból származott kitűnő írók, művészek, közéleti és gazdasági vezérférfiak és mondhatni a békés évtizedekben megerősödött és kifinomult zsidóság színe-virága lehullott.

Az ellenforradalom neobarokk korszakában, az ugynevezett konszolidáció idején enyhültek ezek az ellenlétek és a megkeresztelkedettek közül sokan vissza is tértek.

Sorbaállítás a Rabbihivatal előtt

Hitler uralomra jutásával ismét elkezdődött a kitérésí folyamat. Noha különösen a római egyház kezdetből fogva ellenszenvet érzett az új pogánysággal szemben, a pozitív zsidóság mégis veszteségeket szenvedett, mert a német példától félve és az egyház befolyásában bízva, sokan felvették a keresztiséget. Ez a folyamat hatalmas, a magyarországi zsidóság történelmében soha nem ismert len-

dületet vett 1938-ban, az első zsidó törvény benyújtása idején. Különösen érthető volt ez a fővárosban. Ekkor kezdődött meg a sorbanállítás a Wesselényi-utcai rabbihivatal előtt. A tömeg pszichikusan megéreztte, hogy Magyarországon nem lehet könnyen faji alapon zsidótörvényt alkotni, tehát a zsidótörvények kedvezményekkel foglalkozni adni a megkeresztelkedetteknek és így a kitérésből lesz valami hasznuk. Olyan tömegek jelentek meg a rabbihivatalok előtt, hogy az adminisztráció lebonyolításának biztosítása végett sorozatot kellett osztani. A megkeresztelkedési mozgalommal szemben a zsidó felekezetek vezetői sem maradtak tétlenül. Megindult egy ellenküzdés a zsidó sajtóban, a szövegeken, a lelkesítő látogatások útján és más módon. De ezek az eszközök gyengék voltak az élni akarás nyers őstörvényével szemben és — mint a történelemben annyiszor, — most sem váltottak ki különösebb hatást. A magyar zsidóság sorsa különösen tragikus volt. Hiszen a meggyőződés ellenére történő megkeresztelkedés hazugság és így erkölcstelen. De a zsidó törvények első sorban a zsidó vallást és abból származó szellemet bélyegezték meg és a megkeresztelkedést többé-kevésbé, mint az asszimiláció és a magyar nemzethez való ragaszkodás jelét ismerték el és így megerősítették azt a hitet, hogy a kitérés a nemzet szempontjából helyes utra lép. Ezért minden kitérés súlyosbította a zsidó vallásban maradt testvéreinek helyzetét. A hitű zsidóság tragikuma éppen abban állott, hogy azok, akik ellen a zsidó törvények első sorban készültek: a politika, a sajtó, a pénzügy és az ipar és kereskedelem vezéremberci, a távol- vagy a közelmúltban nagy többségben megkeresztelkedtek s mégis a zsidótörvények csapásai első sorban a hitűkhöz ragaszkodó zsidóságot érték. Erre a rétegre előzva írtam 1939-ben: „Már féltüszázas, vagy hosszabb ideje élnek új hitükben és nem váltak sem „jobbakká”, sem „asszimiláltakká”, sem „magyarokká”. Ha igaz, hogy az állítás az, ami asszimilál és megoldja a zsidókérdést, akkor ma nem volna szabad zsidókérdésnek lennie, pedig van, itt pusztít körülötünk és pedig első sorban azok miatt, akik saját személyükben ezt már régen megoldották, helyesebben csak megoldani gondolták.”

Minden zsidótörvény új és erősebb kitérésí hullámot indított meg. Más intézkedések is közzehatottak, így az ugynevezett sebészszalagos musz. száza-

dok felállítására. Több esetben attól tették függővé az Ukrajnába való kiszállítást, vagy az itthonmaradást, vagyis az életet vagy halált, hogy az illető század felveszi-e a keresztiséget vagy sem. A tömeges megkeresztelkedések nemcsak erkölcsileg gyöngítették a zsidóság erejét, de anyagi ellenállását is. A zsidóság amúgy sem volt gyengeség, felosztott szervezetek, társadalmi osztályok szerint és számos más szempontból is, s ezt a differenciálódást még fokozta az egyre jobban elterjedő megkeresztelkedési láz. A zsidótörvények idején már olyan nagy számban voltak megkeresztelkedett zsidók, hogy szükségessé tartották saját egyházukon belül, — különösen a szociális segítés szempontjából, — hogy szervezeteket létesítsenek: így alakult meg a Szent Kereszt Szövetség és a Jó Pásztor Missziója.

A kitérésí láz átesapott az ugynevezett visszacsatolt területekre is. Ahová a magyar csapatok megérkeztek, ott a zsidóságon belül megindult a bomlás. A felhagyásban vezetett az intelligencia és a nagykereskedelemből tarozó réteg. A keresztelvével gondolták megváltani a belépőjeget az orvosi és ügyvédi kamarákba és azzal remélték megnyerni az iparigazolvány megszerzéséért folyó csatát is.

Nem csodálatos, hogy a vallásához ragaszkodó zsidóságban bizonyos nehéztelés támadt a másik réteggel szemben, mert érezték, hogy minden kitérés erkölcsileg jobban és jobban aláássza helyzetüket és a gatlás nélkül megfutamodók többi testvéreik hátrányára akarnak maguknak lönyöket szerezni.

A keresztény egyházak vezetői

Ugy az első, mint a második zsidótörvényt megszervezték. Bizonyos kritikával bírálták a javaslatokat és különösebb ellenállást fejtettek ki a második zsidótörvény képviselőházi szövegének módosítása végett, de mindez nem homályosíthatja el azt a tény, hogy végeredményben a zsidótörvényeket elfogadták. Késégtelen, hogy az egyháziók ez a gyenge ellenállása millió és millió magyarral állásfoglalását lényegesen befolyásolta és ezért tanulságos, ha megnézzük, hogy mit mondtak az egyháziók a zsidótörvényekről és általában a zsidókérdésről.

Seredi Jusztinián bíboros-hercegprímás felsőházi beszédét ezek a mondatok jellemzik: „Előrebocsátom t. Felsőház, hogy a zsidóságnak közéleti, gazdasági és egyéb teréken való

ardnyos visszaszorítását a nemzet jogos önvédelme okán mindenki szükségesnek tartja, akinek velem együtt aggodalommal nézete, hogy a recepció törvény életbeléptése óta a hazai zsidóság egyrésze, a többieknek mintegy hallgatag beleegyezésével, a katolikusok állandó tiltakozása ellenére, liberális asszisztenciával, a sajtó útján és a „művelészet” ürügye alatt irradalomban, költsézetben, színházban, moziban, zenében, festészetben, jóformán mindent kétségbevonva, vagy diszkreditálva, ami a keresztiséget, a vallást, az egyházat, a házasságot, a családot, a hazát stb., a földművelésben pedig, valamint az iparban és a kereskedelemben, a pénzügyben, szóval egész gazdasági életünkben, továbbá magán- és közéletünkben iparkodott lerombolni a keresztény erkölcsöket. Hangsúlyozom: a zsidóság egy részéről beszéltem.” A hercegprímás beszélt a zsidók elleni megtorlásról és ehhez hozzátette: „Az egyház ezeket a represszáliákat soha nem helyezte. Nem helyezte, pedig azért, mert krisztusi erkölcsstana a belső és külső fórumon egyaránt mindenkit egyenileg kezel és mindenkinek cselekedeteit az összes körülmények figyelembevételével akarja elbírálni.” A katolikus klérus álláspontjára rendkívül jellemző ez a mondat. „Hangsúlyozni kívánom, t. Felsőház, hogy én itt nem a zsidókat, vagy az izraelitákat védelmezem, hanem elsősorban olyan keresztényeket, kivált katolikus hívőket, akikben emelek szót, akiknek nem volt részük a zsidók túlkapásában.” Végül azzal fejezte be beszédét: „Nem akarunk nehézségeket okozni sem a magyar királyi kormánynak, sem a nemzetnek, sőt a nemzet jogos önvédelme jogán magunk is kívánjuk a zsidók indokolt és jogos visszaszorítását”; de hozzátette: „Kérem, találatassék rá mód, hogy védelmet nyerjenek azok a keresztények akik az ilyen visszaszorításra nem szolgáltattak rá”

Raffay Sándor püspök állásfoglalását megvilágítja ez a mondat: „Ez a törvényjavaslat nem közömbös törvényjavaslat, sőt egészen és határozottan életbevágó. Ha azt a szempontot alkalmazzuk erre a törvényre is, mint amelyet minden törvényre alkalmaznunk kell, hogy csak arra a törvényre van szükség igazán, amelyet az élet köztelére, akkor kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy ez a törvényjavaslatot is az élet kényszerítette ki.” Így fejezte be beszédét: „Lelkemnek bizonyos nyugtalanságával, bizonyos jogos aggodalmával fogadom el a törvényjavaslatot, ismétlem, a módosításokkal, tehát nem a módosítások nélkül.”

Glazfelder Gyula csanádi püspök — mint általában a többiek — első sorban a megkeresztelkedett zsidók érdekében szólt fel és már a bizottsági tárgyalások során indítványozta, hogy „aki 1867 előtt már itt volt s utána még azt az elhatározó lépést is megtette,

hogy szakított hűvel is és az emberileg képzelhető legünnepélyesebb formában és gesztussal bekapcsolódott abba, amit keresztény magyar nemzetnek nevezünk, arról mégis vélelmezük, tétellezzük fel a teljes összeforrottságot." Ugyanő tette azt a javaslatot, hogy akik már legalább husz év óta megkeresztelkedtek és ki tudják mutatni, ahogy 1848 óta elődeik Magyarországon laktak, azokra a zsidó törvények korlátozásai ne terjedjenek ki.

Ravasz László püspök rendkívül mélyrehatóan vizsgálta a zsidókérdést és míg egyfelől megvilágította a tömeges kikezrelkedések által okozott válságot és nemcsak gesztus mutatott a hívő zsidóság, az őstestamentum népe felé, másfelől ő is az igenlő következtetést vonta le és kimondotta ezt a mondatot: „Az elmondottak alapján kétségtelenül meg kell állapítanom, hogy elvileg a zsidótörvényt visszautasítani nem tudom.” Megállapította, hogy „a zsidó létekből minden értéke, jellemessége, sugárzó intelligenciája mellett is dekadens hanyatló lélek lett, amely kedélyének adottsága szerint egyszer, mint lemondó világszájtalom terjedt el, máskor mint hideg, számitó értelem érvényesült, harpadszor mint föltényes viszonylagossá, relativitás mállasztott, az idegesebb, vérmesebb természeteknél néha vak demagógia lett, — lásd a forradalmakat — de mindegyikben eltávolodott a szentség eszméjétől. A szentség népe cserében hagyta a szentség eszméjét.” Lapunk rendelkezésére álló terjedelme nem enged meg, hogy Ravasz püspök urak mélyenjáró fejtegetéseit teljes terjedelemben ismertessük, de a tárgyilagosság kedvéért felemlitem, hogy ő hivatkozott arra, hogy a zsidó lélek nem alacsonyabb és nem értékesebb, mint a germán, angol, orosz vagy magyar lélek és felvetette azt a gondolatot, hogy a hárvényphozás gondoskodjon a jogaitól megfosztott zsidóság kártalanításáról, — de ő is szükségesnek tartotta a törvényhozási szabályozást, arra való hivatkozással, „hogy a zsidó szellem más, mint a magyar szellem és miután más, ennek következményeit kell levonnunk, tehát azt, hogy hogyan lehet a pozitív nagy szellemet, minden más idegen szellemmel szemben parancsolóan érvényesíteni”.

A harmadik zsidótörvény, az úgynevezett fajvédelmi törvény ellen az egyházak vezetői már nagyobb ellenállást fejtettek ki a református egyház vezérszónoka, Ravasz László püspök, elutasító beszéde végén felolvasták az összes püspökök és négy főgondnok által aláírt ünnepélyes nyilatkozatot, amelyben a törvény ellen tiltakoztak. De már későn volt. A folyamatot megállítani nem lehetett és a németek bevonulása a keresztény egyházakat is döntő fontosságú elhatározás lépések elé állította.

MUNKÁCSI BÉNYÓ

Az Ujpesti Izr. Hitközség alakuló közgyűlése

Az Ujpesti Izr. Hitközség július 28-án tartotta elnök és képviselőtestületi tagválasztó gyűlését. Elnökké Schwarcz Jenőt választották meg. Az újonnan megválasztott képviselőtestület, melynek öt tagja is van, augusztus 7-én ült össze. Az alakuló ülésen a Pesti Izr. Hitközség és az Országos Iroda képviselőjében dr. Földes István és Vida Miklós jelentek meg. Az ülés előtt a templomban mincha ima keretében Murángi Miklós mb. rabbi felhívta a képviselőtestület figyelmét az elvégzendő nehéz és felelősségteljes feladatokra.

Az alakuló ülést Schwarcz Jenő elnök nagyszabású programbeszédével nyitotta meg. Hangoztatta, hogy ma minden zsidó egyének részt kell vennie a zsidó közösségi életben, nemcsak az ünnepek templomi áhitatában, hanem a köznapok mindennapi problémáiban is. A legutóbbi gyászszertartáson megjelent hatalmas tömeg dokumentálta, hogy mindnyájunk tragédiája kitörölhetetlen nyomot hagyott a zsidó egyének lelkében. Ezért a program első pontja egy monumentális emlékmű felállítása. Az emlékmű mellett újjáépítjük a régi szép nagytemplomot, a zsidó fiatalok nevelése és a zsidó kultúrát fellendítése céljából kulturházat építünk, újból megnyitjuk a nagymultu zsidó elemi iskolát. Az Országos Irodával és a testvér hitközségekkel szoros viszonyt kell fenntartani. Beszéde végén kérte a képviselőket, hogy a nagynevű elődök emléke és az erעי zsidóság hősiességét erősítésére keressék őket a zsidóság jövőjéért folytatott munkában.

Ezután Vida Miklós az Országos Iroda nevében üdvözölte az újpesti zsidóságot. Meleg szavakkal emlékezett meg arról a tényről, hogy az újpesti zsidó fiatalok volt az országban az első, amely áldozatkészségével segítségére sietett a DEGOB-nak a deportáltak felkutatásában és hazahozatalában. Hangoztatta, hogy az a hitközség, melynek ilyen fiatalága van, érdemes a támogatásra.

Dr. Földes István elnökhelyettes a Pesti Izr. Hitközség nevében szólalt fel. Mint régi újpesti ember, kinek közéleti szereplése Ujpestről indult el, mindig segítőként, szeretettel állt a hitközség rendelkezésére. Örömmel tölti el, hogy a nagymultu hitközség új erőre kap és ilyen szép programot tűz maga elé. A programnak kapcsolatban kell lennie a magyar zsidóság egységes irányonával. A mai zsidó vezetésben a zsidóság minden frakciója képviselve van, a egységes szellemben dolgoznak az ősz zsidóság érdekében. A cionizmus tárt kapukra talált a pesti hitközségnél, mert az itt-marczótt zsidóságnak is mindenkor támasza lesz egy erעי zsidó állam. Az országban ma

antiszemitizmus van. Az antiszemitizmusnak nem lehet okozója az egyes zsidó emberek hibája, mert ellenségeink a hibákat szándékosan keresik és általánosítják, hogy antiszemiták lehessenek. A zsidóság nem azonosítja magát a dözsölő, kártyázó és semmittevő, vagy a törvényeket nem tisztelő egyedekkel. Visszautasítjuk azt a törekvést, hogy egyének bűneit egy közösségre hárítsák. A zsidóságnak egységes, öntudatos szellemet kell megteremtene s e célból meg kell mondani, hogy a közönbösség ma éppen olyan

bűn, mint a hitközség. Beszéde végén kérte a hitközséget, hogy a központilag irányított egységes zsidó szellemet valósítsák meg és ugyanakkor: kilátásba helyezze a központ támogatását is.

Schwarcz Jenő elnök megőszönte a vendégek lelkes, buzgó beszédeit, majd megejtették a tisztújítást.

Alelnökké választották: Hartmann Jánost és Kerti Lászlót, Előjárósági tagok lettek: Orosman Miklós, dr. Kulka Gyula, dr. Benedek Jenő, Pogány Lajos, Pollák Jenő, Löwy Adolf, Kaposi Ernő és Várnai Sándor.

A Pesti Izr. Hitközség után az alábbi jegyzékben felsoroltakat keresik külföldről

Jelentkezés VII., Sip-utca 12. I. 18. délelőt 9—12.

1031. Steinbach Géza és Teréz keresi Steinbach Erzsébet, Leicester.	1040. Sobel Emil és Salomea keresi Ilse Sobol, Kiburnaból.
1032. Dr. Taub Armin, Jánost és Edlmet keresi dr. Bernhard Schapira, Boston.	1041. Szina Elemér, Lajost, Dezsőt és Audort keresi Lili Szina, Haifa.
1033. Pollák Bertát (Elka Baili) Felsővisóbról, keresi Ester Malek, Rehovat.	1042. Wasserberger Romeket keresi Langer Helene, Krakow.
1034. Lisette Rózsát, Buchenwald, keresi Ilanka Wolf, Rychbach.	1043. Friedmann Károlyt és Furedi Istvánt keresi Friedmann Erzsébet, Svédország.
1035. Dr. Elkán Lászlót, feleségét, Marika és György gyermekeit, Elkán Erzsébet és Beck Andrást keresi Hildegárd Meyer, Berlin.	1044. Fenster Józsefet keresi Fenster Izrael, Krakow.
1036. Einhorn Gyula, Arturt keresi Geni Alter, Katowitz.	1045. Dr. Steinhardt Lillyt keresi L. Kornfeld, London.
203. Gertler Samut keresi Natan Silbermer, Goisern.	1046. Dr. Orosz Dezsőt, Roman Nattel iránt érdeklődés Central Committé, Ausztria által.
505. Ausländer Hermann keresi Ausländer Mörice, Uzshorod.	1047. Zelenfrind Hermannét, Etef, Józsefet és Linkét keresi Kertész Aladár, Cleveland.
524. Steiner Albertet keresi Leopold Farkas, New-York.	1048. Leserkiewitz Reginát keresi Sato Mingelgrün, Mülnyke.
531. Révaj Aladárnét keresi Weisz Károly, Oroszország.	1049. Merstein Edithet keresi Balkányi Gyula, Páris.
531. Kummer Bernátnét keresi Werber Jenő Oroszországból.	1050. Berg Katalint és családját keresi: Berg Enrico Bocceta, Messina.
531. Blumenihal Márkot keresi Blumenihal N., Oroszországból.	1051. Pfeiffer Sándort keresi: Gábir Károly, Sao Paulo.
213. Verő Sándornét keresi Fellner Derta, London.	1052. Ladányiné Schuitzer Helént keresi: Geza Gaston, Philadelphia.
202. Tarján Aurélnét keresi Jolán Tomaszoff, London.	521. Klein Sdoniát keresi Emil A. Kann, New York.
531. Róth Ignácot keresi Róth Béla, Oroszországból.	523. Stelner Jenőt keresi: Rudolf Kohn, Long Island.
1002. Schillinger Gábort és Teréz keresi Schillinger Rózi, Berlin.	211. Gross Rudolfot keresi: Rudolf Ehrlich, Haifa.
1037. Kornfeld Márkust és feleségét, gyermekeit: Dávid, Félix, Leo és Rudolfot keresi Kornfeld Alice, Berlin.	1053. Kralovitz Miksát keresi: Rolf Kralovitz, Leipzig.
1038. Kálnai dr.-né Tonia Rit-ugsteint keresi Burg Anna, Beuthen.	1054. Henek Sum-szyt Warsóból keresi: Irena Nussbaum, Tel-Aviv.
1039. Szepesti Marikát és fát Józsefet, Mandel Józsefet és feleségét és Mandel Miklót, fát keresi Herta Juritsch, St. Jakob.	1055. Paller Jenőt keresi: Paller Tibor, Oroszországból.
	1056. Láczy Lajost keresi: Marshall, Láczy Georg, London.
	1057. Zellerné Blau vagy Barfa Arankát keresi, Bartha A., London.
	1058. Stern Emil keresi: Weiszbergerné Stern Margarete, Ripon York.

A „Fasiszta lelkek“ véleménye – rólunk

VII.

Szírmái Rezső kollegánk *Fasiszta lelkek* című könyvéből és a minden vallomást mérlegrelve pszichoanalitikus megjegyzéseiből egyre világosabbá válik, hogy a kötetben szereplő háborús főbűnösök, akik annyi szenvedést, fájdalmat és gyászt hoztak reánk, jórészt, infantilis figurák, telve súlyosan patológikus tünetekkel. Ezek irányították az országot és a magyar zsidóság szomorú sorsát!

IMRÉDY BÉLA

Magyarország volt miniszterelnöke, akinek ereiben zsidó vér is folydogált (bár ezt körömszakadtáig tagadtal), a mi tragédiánk egyik legfőbb előidézője. Súlyosbító körülmény, hogy borotvaélesen gondolkodó fő lévén, mindent *tudatosan cselekedett*. A legszörnyűbb gonoszságokat is. A pszichoanalitikus véleménye szerint „Imrédy antiszemizmusa kétségtelenül a részbeni zsidósármazásának tulkompenzációja.“ Bántotta, méltánytalanságnak érezte, hogy szemére vetik zsidó származását. De az már nem volt méltánytalanság, hogy ő olyan mértékben üldöztette a zsidó származásukat. Pedig gyűlöletet, bosszút nem érzett. „Nem tudok gyűlölni; ebben tévednek ellenfeleim.“ Akkor mi fütötte, mi űzte, hajtojta a zsidók ellen? Mindazok után, amikor tett, nem tulságos zavariheterően hangzik ez a mondat: „Sem zsidót, sem keresztényt sohasem bántottam meg.“ Azt inkább elhiszük, hogy sohasem volt zsidó barátja, de akadt olyan zsidó, akivel jó viszonyt tartott fenn.

— Tudta, hogy a zsidóság szenved? — szegzte neki a könyv szerzője.

— *Sajnáltam a szenvedő zsidókat*. De az volt a meggyőződésem, hogy *elkerülhetetlen történelmi fejlődéssel* (ime: az elvakult politikai rossz szeműve a teljes visszafejlődést fejlődésnek látta), állunk szemben. A felfogásom az volt, hogy a zsidók számára *nemzeti otthont* kell alapítani. Eppen ezért pártoltam a cionizmust.

— Közvetlenül látott-e szenvedő embert ezekben az években?

— Egyszer autón mentem a budakalászi internálótábor mellett. Amikor hazatértem, *nyomban telefonáltam Jarosznak... (Jó helyre!)*

— Baky és Endre tudott az elkövetett kegyetlenkedésekről?

— Bizonyára. Én magam mutattam reá az egyik minisztertanácsos a visszás jelenségekre. *Ezután abba is hagyták a további deportálásokat*. Endrének egyszer telefonáltam is, felbivtam a figyelmét...

— Nem érzi magát bűnösnek, hogy Ön, a mélyen valóságos ember, olyan rendszernek egyik pillére volt, amelyik politikai okokból, faji vérvád aláátamasztására *ártatlan és védetlen emberek százereit halálra kintozta?*

— *Hibaérzet él bennem...* illetve a felelősség érzete. De nincs az az érzésem, hogy tulságosan másképp is lehetett volna csinálni a dolgokat. Ha a második zsidótörvényt például nem hoztam volna, *sokkal rosszabbat kellett volna hozni...*

Még rosszabbat?

JAROSS ANDORT

a Felvidékről kaptuk aján-dékba. Bár ott maradt volna! Ugy érkezett, mint valami demokratikus elem, aki eleinte *filosofemita nyilatkozatot* tett „kedvenc“ zsidairól, akikkel „együttműködött“ a csehszlovák uralomban. Aztán kezdett *szint váltani* és csakhamar kiderült, hogy milyen *sötétlelkű, aljas, mindenre kapható brávdó*. Tipusa a könnyű lelkiismeretű panamistának, aki minden tisztességtelen üzletben benne van, meggyőződését pedig, ami amúgy sincs, úgy váltogatja, mint más a fehérenműjét. Jelentéktelen figura volt. Annál nagyobb baj, hogy jelentékeny szerephez jutott. Belügyminiszter lett a Sztójay-kormányban; főnöke és társa a két főhőhőrnak: Endre Lászlónak és Baky Lászlónak. Jaross tényleg az volt, aminek a nevéből alkotott triviális vicc, a pesti argot titulálta. *Nekünk üldözönk, ostorunk, átkunk, aki százerek pusztulását, vesztét okozta*. Biztos vagyok benne, hogy minden lelkiismeretfurdalás nélkül. Szírmái Rezsőnek, a *Fasiszta*

lelkek szerzőjének is ez lehetett az érzése ezzel a könnyelmű, léha fiatalemberrel szemben, akit szerencsétlenségünkre sodort az ár a politikába. Ezért kérdezhetette tőle: *Sohasem érzett semmiért lelkiismeretfurdalást?*

Jaross mosolyogva feleltel: — Talán egyszer-kétszer... De sohasem politikai cselekedeteim miatt.

— Milyen viszonyban volt Csehszlovákiában a zsidósággal? — hangzott a további érdeklődés.

— *Közömbös* — válaszolta fahangon és fapofával ez a linkóci belügyér. Néhányan közülük a magyar arcvonalon harcoltak velünk együtt. Ezek magyarok voltak, ezekről nem is akartam tudni *azt a pluszt, hogy zsidók*. Ezekben később is védelmembe vettem a magyar embert.

— Hogyan halott Önre, ha szenvedni látott valakit?

— A számalom érzésél váltotta ki belőlem.

— *A vért hogyan bírta? Ir-tóztott?*

— *Hát kérem... nem szerettem látni...*

Rengeteg zsidó vért ontatott ki, de, mert nem szerette látni, hát nem nézett oda!

Hosszú gondolkodás után tudott *egyetlen jó cselekedetere* reámutatni. Ezt így mesélte el:

— 1944 júliusában egy bombatámadás után a sziklakórházba hoztak egy zsidó munkaszolgálatost, súlyos sérüléssel. Feleségem, aki a vradócsoport tagja volt, felhívást kapott a kórházról, *jöj-jön be, szükség lesz arra, hogy vért adjon a betegnek*. De megmondták a feleségemnek, hogy *zsidó betegről van szó*. Feleségem *habozott...* ...gondolta, talán akad majd más tagja a csoportnak, akitől vért lehet venni. Amikor meghallottam, miről van szó, *felszólitottam a feleségemet, menjen be, mutasson példát az emberiségéből*.

De térjünk csak reá tevékenységének legfőbb programpontjára: a zsidók deportálására.

— Mikor tudta meg a deportáltak sorsát?

— 1944 júniusának második felében érkeztek hozzám olyan megbízhatóknak látszó hírek, amelyek többé nem voltak kőszá híreknek, propagandisztikus fecsegésnek nevezhetők. Nyomoztatni kezd-

tem. Elsősorban természetesen a németekhez fordultam. (Micsoda leleményesség!) *Ők propagandának minősítették a kiszállítottak szörnyű sorsáról szóló híreket*. Különböző levelezőlapokat mutattak be nekem, amelyekben a deportáltak tudatták hazai ismerőseikkel, hogy egészségesen kiérkeztek és jól érzik magukat. Ebben megnyugodtam. Semmi biztosabbat nem lehetett megtudni. *Sztójay miniszterelnök Ferenczy csendőralvezredést akarta kiküldeni a hírek ellenőrzésére, én más valakit, végül is nem tudtunk senkit sem kiküldeni, mert a németek megakadályozták*.

— *A deportálás hazai módszereiről nem volt tudomása?*

— *De igen. Hogyne lett volna!* Csakhogy semmiről nem tudtam biztos tudomást szerezni. Nekem az volt és most is az a felfogásom, hogy *gyávaság a legnagyobb fokú kegyetlenkedni, akik fegyvertelenek és akik ki vannak szolgáltatva*. A kormány tulajdonképpen nem is foglalkozott a deportálásokról kérdéssel, hiszen a kormány *hivatalosan* nem deportáltatott. A magyar kormány magyar állampolgárt nem deportálhat idegen államba. (Mi is így tudtuk és mégis...) De a magyar kormánynak *nem volt eszköze, amellyel a deportálásokat megakadályozhatta volna*. Amikor jelentéstételtre hívtam fel Bakyt és Endrét, mi igaz a kegyetlenkedésekről szóló hírekben, *ők hivatalos okmányokra és jelentésekre hivatkozva cáfolták ezeket a híreket*. Mindenesetre a *csendőrpáncsnokságnak utasítást adtam, hogy mindenemű atrocitástól tartózkodjanak*. (Ez az utasítás nyilván sohasem érkezett meg hozzájuk, vagy pedig fűtyültek a belügyminiszterükre.) Nem az én személyemen mulott a deportálás ténye. Ha én lemondtam volna, *jött volna egy másik belügyminiszter és az deportált volna*. (Ezért inkább ő végezte el a kellemes feladatot!)

Ezekután csakugyan logikus az a kérdés:

— *Jó alvó ön?*

— *Mindig az voltam, most is az vagyok*. Ha március 19-én a kormányzó lemondott volna, én sem vállaltam volna szerepet a kormányban. De ne gondolják azt, hogy a baloldali elemek és a zsidók deportációja akkor nem következett volna be *Oh, ebben az országban mindig akad...* (Mosolyog.)

GYÖRGY ENDRE

ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

LA GUARDIA A ZSIDÓK NÁCI ŐREIRŐL

La Guardia Genfben, ahol az UNRRA világkonferenciája alkalmából tartózkodik, kijelentette, hogy a németországi menekült-táborokban még mindig legalább 850.000 hazátlan senyved. Ezeket a boldogtalan egyénket — akár nemzsidók, akár zsidók — segíteni kell.

— Különös szomorúsággal tölt el — mondotta La Guardia — a zsidók sorsa. A tábori összekötő tisztségeket legnagyobb részben a volt londoni emigrációs kormányhoz tartozó lengyel tisztek látják el, akik kifejezetten antiszemita beállítottságuk és alig törődnek a táborok zsidó lakóival. De még szomorubb körülmények is vannak: Szivettépek voltak azok a jelencék, amikor láttam, hogy egyes táborok zsidó lakóit még mindig fegyveres náciok őrzik. Legalább egy teljes emberöltőn át nem engedném meg, hogy náciok fegyvert vegyenek a kezükbe.

IZRAEL ISENBURG TANU VALLOMÁSA A NÜRNBERGI PERBEN

A nürnbergi perben most a nagy náci-szervezetek kollektív bűnösségének megállapítása folyik. A Gestapo után az SS került sorra. Reinecke, az SS-bíróság elnöke, bevallotta, hogy az SS milyen jelentős szerepet játszott a gázkamrák és a kivégző-táborok felállításában körül.

Israel Isenburg tanu előadta, hogy Lublinban 1942-ben az SS-leányok a város főterén több ezer zsidót felsorakoztattak és ezeket azután géppuskákkal halomra lökték.

ERÉLYES INTÉZKEDÉSEK A POZSONYI ANTISZEMITA MŰVTETŐK ELLEN

A hírhedt Hlinka-gárda volt tagjaiból kikerült provokátorok megkísérelték antiszemita zavargásokkal megzavarni a pozsonyi partizán-kongresszust.

A csehszlovák kormány hivatalos jelentésben közölte, hogy a zavargás sok résztvevőjét és több felbujtóját letartóztatták. A csehszlovák Belügyminisztérium felhatalma megbízottja Prágából Pozsonyba érkezett és a helyszínen akarja tisztázni az ügy minden részletét.

FIGL KANCELLÁR MÉGKAPTA A DEBRECENI ZSIDÓK KÖSZÖNETÉT

A bécsi lapok közlik, hogy Figl kancellár megkapta a bécsi és bécskörnyéki deportáló-táborok magyar zsidóinak köszönőlevelét.

Az ezekben a táborokban tartózkodott debreceni zsidók hálaikat fejezték ki a kancellárhoz intézett levelükben az osztrák nép részéről tapasztalt együttérzésért és segítségért.

Özvegyen maradt, jómegjelenésű, 48 éves, mérlegképes főkönyvelő, amellett régi, önálló gazdabíró, idős férj, komoly üzletbe, üzembe, vállalatba.

benősülne

Választ „Univerzális képesség” jelíggel díszítő melléklet a kiadóba.

Középkorú özvegyasszony elhelyezkedne háztartásban gazdaságnak, magányoshoz. Cím: úr. Schwarz Jenőné, Budapest, Vörösmarty-utca 4.

Zsidó házmestert, iparost, vizenőket 21000-ros bérbevételei bérházba, lehetőleg cserelakás ellenében keres. Damjanics-utca 9. III. 1.

Egyedülálló

szigorúan vallásos, özvegy, önálló orvosi háztartásának vezetését vállalná „Orthodox” jelíggel a kiadóba.

Szabadsághegyen Noémi penzlóban

változtatlanul elsőrendű orv. kóser ellátás. Telefon: 161-912. Cédrus-u. 6., Felhő-u. 11.

LAKÓTÁRSNÓT KERESSEK utcai lakásban, esetleg orvosi rendelőnek is megfelelő. VIII., Bezerédai-utca 4. földszint 1.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

Az újpesti aut. orv. izr. Hittközség pályázatot hirdet

metszői (sajchet ubodek) állásra

Pályázatok az újpesti aut. orv. izr. Hittközség (Újpest, Tancsics Mihály-utca 44.) címére küldhetők.

EGYEDÜLÁLLÓ URINÓ vagy URIN-EMBER részére egy különbejárattal utcai SZOBA KIADÓ. „Urlothon” jelíggel a kiadóhivatkozásra.

Fűszer és csemege kereskedés

Budapest szívében, régi, nagy vendéglővel, jól berendezve

betegség miatt eladó

Megkereséseket „Parnooze bocheved” jelíggel az Új Élet kiadóhivatkozásra kérek.

Oroszországból üzenetet küldtek az alábbiak

Érdeklődni lehet: Pesti Izraelita Hittközség, VII., Sip-u. 12. I. 16.

621 Dr. Kádár Tibor, Ujfehértó, Szabolcs m., vagy Debrecen, Vörösmarty-u. 10.
621 Dr. Vajda István, Debrecen, Domb-u. 22.

621 Dr. Fried Miklós, Kunmadaras.
621 Dr. Láng Imre, Budapest, III., Uszály-u. 9.

Felvilágosítás munkaszolgálatosokról

Az alantl oroszországi munkaszolgálatosokról Glück Béla (Király-u. 17. II. 9, 1-3 óráig) közöli fontos értesítéseket.

Hitter Ernő, Halmi.
Eisler Sándor, nyomdász, Budapest, Klauzál-tér 16.

Kaufmann Miklós, Miskolc.
Rosenfeld, Miskolc.
Herskovits Jenő, Miskolc.
Balázs József, Bpest, Bajza-u. 47.

Dr. László Andor, Bpest, Dalszínház-u. 2.

Schiffer Endre, Magyar Pamutipar.

Junger Imre, Bpest, Állomás-utca 6.
Mayer György, Bpest, Visegrádi-u. 4

Kurz László, Bpest, Csanádi-utca 6/b.

Welsz Oszkár, Pestújhely, trafik.

Bokor László, Bpest, Nagymező-u. 22/24.

Schlanger József, szabó, Szombathely.

Weisz Ernő, Szombathely.

Weiszhaus Zoltán, Eger, Kállai Z.-u. 6.

Grosz Miklós, Szatmárnémeti.
Husz Pálkász, Borsá.

Mendelovits Eliás, Maroshévíz.
Katz Márton, Eendrőd (Erdély).

Dr. Schreier, Nagyvárad.
Kreutenberger Sámuel, Petrova.

I. Lindenfeld Miksa, Nagyvárad.
Mandelbaum Pál, Bpest, Aggteleki-u. 19.

Farkas Sándor, Szatmárnémeti.

Stern Jenő, Győr, Andrassy-ut 9.

Holländer Sándor, Nyirbátor.

Laufer Béla, Nyirbátor.
Willinger Ignác, Mátészalka.

Dinner Albert, Bpest, Bókay János-u. 7.

Hirschhorn, Bpest, Szondy-u.
Dr. Schludter, Bpest, Vasvári Pál-u.

Dr. Fenyves, Bpest, Attila-krt.
Feldmann László, Felsőgalla.

Káldor Zoltán, Bpest, Rózsa Ferenc-u. 95.

Lówy László, Bpest, Pozsonyi-ut 22.

Simonovits, Gyöngyös, Herrmann-u.

Horváth István, Bpest, Király-utca 101.

Gábor László Vilmos, Bpest, Paicsirtamező-u. 22.

Juszt Frici, Bpest, Király-u. 87.
Stein József, Rákospalota, Rákóczi-u. 30.

Krausz Árpád, Nagykanizsa, Sikátor-u. 1.

Grünfeld Hecl, Gyöngyös.
Dr. Rotbart László, Sárospatak.

Róth Lajos, Bpest, Klotild-utca 4.

Neiger Zoltán, Miskolc.
Dr. Blau Tibor, Bpest.

Rényi Tibor, Bpest.
Kupferstein József, Miskolc, Vörösmarty-u. 96.

Dr. Keilen József, Bpest, Holván-u. 10.

Lebovits Dezső, Bpest, Ó-utca.
Schwarz Imre, Vilmány, Abauj megye.

Grünwald Károly, Gádna, Abauj megye.

Lichtblau Sándor, Nyiregyháza.

Klein Ignác, Bpest, Ipar-u. 8.
Weisz Zoltán, Bpest, Práter-utca 39.

Grünberger László, Budapest, Örmény-utca 14.

Mayer Sándor, Szombathely, Márton-u. 49.

Szabó Lajos, Rozália.
Sajovits Nándor, Szaplonca.

Lázár Sámuel, Zsitbó, Szilágy megye.

Haser Károly, kántor, Gyöngyös.

Herskovits Salamon, Mátészalka.

Rotschild Csirke, Bpest, Veresény-u. 18.

Fischer Ferenc, Bpest, Rózsa-utca 34.

Klein Ervin, Bpest, Garay-utca 32.

Moniag Tibor, Murányi-u. 41.
Korufeld Dezső, Dusnok, Pest megye.

Adler Jenő, Büdszentmihály, Kispeszt.

Porjesz László, Bpest, Tölgyfa-utca 16.

Róth Géza, Bpest, Wessolényi-utca 47.

Frlukel Sándor, Bpest, Rózsa Ferenc-u. 43.

Mezei Mátyás, Csepel, Rákóczi F.-u. 57.

Stein György, Bpest, Izabella-utca 73.

Láng Ernő, Bpest, Eötvös-utca 19.

Halász Miklós, Bpest.
Herrmann Imre, Kőbánya.

SIRKÓ LŐWY-NÉL BUDÁN II., FŐ-UTCA 79 (GÁZ-UTCAI VILLAGOS MEGÁLLÓVAL)

Hirek Palesztináról

Sir Stafford Cripps: az angol javaslat nem végleges, csak tárgyalási alapnak tekinthető terv

Az „Uj Élet” legutóbbi számában részletesen beszámoltunk az angol alsóházban lefolyt kétnapos Palesztina-vita első napján tett bejelentésekről. Az I. T. A. és Paltor ügynökségek jelentései alapján megállapítható, hogy a vita második napján a felszólaló személyiségek egyéni sulya és mondanivalójának jelentősége a Palesztina-kérdésnek az angol politikai életben mint legsürgősebben elintézendő probléma szerepét. A vita másnapján Sir Stafford Cripps a palesztinai sulyos helyzetéről szólva, megállapította, hogy a palesztinai kérdést nem lehet elnyomással megoldani. „Végző célunk a két palesztinai nép önálló kormányzati lehetőségének elérése. A kérdést semmi esetre sem lehet bármely oldal felé irányuló részrehajlással elintézni. Ha megoldást akarunk találni, tárgyaláson kell vizsgálnunk a problémát. Palesztinában két, igényekkel rendelkező fél van és mindkettőnek megfelelő indokai vannak ügyük bizonyítására. Nagyszámúak jöttek Palesztinába zsidók, az arabok pedig ezáltal az idő alatt is ottmaradtak. A jövőt csak erre a tényre lehet felépíteni, a két nép közül egyiket sem lehet onnan eltávolítani. Mindent elkövetünk, hogy megtartsuk a magunk számára az egész világ zsidóságának barátságát és ne veszítsük el a közép-kelet nagy arab tömegeinek rokonszenvét.” Sir Stafford azután beszédében azt a nagyfontosságú kijelentést tette, hogy a szakértői bizottság csupán általánosságban fejtette meg a palesztinai kormányzás megoldására javaslatokat. A tervezet nem tekinthető merev véghatározatnak, hanem az az érdekelt népek együttműködése alapján változtatható. Az egyik képviselőnek azon megjegyzésére, amely szerint kívánatos volna az ügyet U. N. O. elé utalni, Sir Stafford kijelentette, hogy ez kikerülhetetlen késedelmet okozna a probléma megoldásában. Az angol kormánynak az a célja, hogy a tervezeit a zsidókkal és arabokkal sürgetően megvitassa.

Az ellenzék részéről Churchill szólalt fel. Beszéde elején az 1919–21-es időkről emlékezett meg, amikor mint gyarmatügyi miniszter a mandátumban foglalt zsidó követelések első megvalósítójaként működött. Churchill szerint Anglia azóta kötelezettségeinek eleget tett, mert a zsidó lakosság 80.000 főről mintegy 600.000-ra növekedett. „De nemcsak a zsidó lakosság száma növekedett — állapította meg a volt miniszterelnök — hanem az arab lakosság is majdnem hasonló mértékben megszaporodott, miközben meg-

gazdagodott a zsidó kolonizációs munka következtében. Mindkét népnek jelentékeny előnye származott az ebben az időszakban megvalósított cionista politika következtében.”

Churchill ezután ismét emlékeztette az alsóházat arra, hogy 1939-ben ő a Fehér könyv ellen szavazott, mert a Fehér könyv a cionista politikának a tagadását jelentette. A cionista törekvéseknek megvalósítása azonban a mandátum integrális és elmulasztandó feltétele. A továbbiakban Churchill a palesztinai zsidóság háboru alatti erőfeszítéseiről beszélt és ennek kapcsán összegezésként a következő kijelentést tette: „Két tényt kell állandóan szemünk előtt tartani:

1. a cionisták és a palesztinai zsidóság a nagy háborúban a legnagyobb lelkesedéssel és osz-

A Jewish Agency végrehajtó bizottságának párisi ülése

Párisból jelentik. David Ben Gurion elnöklele alatt összeült a Jewish Agency végrehajtó-bizottsága abból a célból, hogy megvizsgálja a legutóbbi fejlemények alapján előállított palesztinai helyzetet. A végrehajtó bizottság elhatározta, hogy néhány héten belül, Franciaország valamelyik városában cionista világkonferenciát elít fog összehívni — az elmúlt nyári londoni konferenciához hasonlóan. Kongresszus összehívásáról azért nem lehet szó — bár sok oldalról megnyilvánul az ilyen jellegű kérés — mert ez olyan hosszú időt venne igénybe, amelyet az események gyors alakulása ma nem tesz lehetővé. A végrehajtó bizottság tagjai az ülések folyamán meghallgatták a most folyó politikai lépésekről és tanácskozásokról szóló jelentéseket, majd a palesztinai új angol javaslattal kapcsolatban a következő hivatalos kommunikékat adták ki: „A Jewish Agency végrehajtó bizottsága az angol alsóházban Mr. Herbert Morrison által bejelentett, a szakértői bizottság jelentésén alapuló új angol tervezetet elfogadhatatlannak minősíti és alkalmatlannak tartja, hogy tárgyalási alapnak tekinthessék.”

Közvetlenül a kommuniké kiadása után dr. Nahum Goldmann reptelgőpen Washingtonba utazott, hogy ott hivatalos körökkel közvetlenül tárgyalást folytasson. Truman elnökről Washingtonban úgy tudják, hogy a palesztinai kérdésben kompromisszumos javaslat kidolgozásán fáradozik, amelynek legfőbb célja, az európai 100.000 menekült sürgős Palesztinába szállításának lebonyolítása. E célból Truman magához kéri a korábbi angol-amerikai vegyes bi-

zatlanul Nagybritannia oldalán állottak.

2. Nincs többé szükség brit segítségre ahhoz, hogy a helyi arab ellenséges magatartással szemben nemzeti otthonukat megvédjék.”

Beszéde további során Churchill a munkáspártot védte a palesztinai helyzet kifelezéséért, mert a munkáspárt a választási küzdelemben olyan kijelentéseket tett, amelyeknek alapján a zsidók jogosan elvárhatták kéréseik teljesítését. „Nem lehet mindezeket a dolgokat megígérni és azután egy év leforgása alatt semmit sem tenni a megvalósításuk érdekében. Nem csoda, ha a megvalósítatlan ígéretet a legkellemetlenebb formában éreztetik hatásukat.” Churchill végül a Palesztina kérdésben az Egyesült Államokkal való együttműködés fontosságát hangsúlyozta, amely nélkül a problémát megoldhatatlannak tartja és ebben az esetben javasolja, hogy Anglia a mandátumot az U. N. O.-nak visszaadva, vonja ki csapatait Palesztinából.

zottság amerikai tagjait, akik tudvalevőleg jelentésükben 100 ezer zsidónak sürgős Palesztinába bocsátását javasolták. Az Egyesült Államok kormánya rendkívüli ülésben foglalkozott az angol tervvel és azt két szavazat kivételével egyhanguan elvetették.

10.000 menekülő utban Palesztina felé

Jeruzsálemi jelentés szerint 10.000 zsidó menekültöt szállító

ujabb négy hajó tart teljes sebességgel Palesztina felé a Földközi-tengeren. A kikötőben rendkívül rossz viszonyok között a hajó fedélzetén tartózkodó bevándorlók ezrel éhségstrájkba kezdtek behocsátásuk érdekében. Az éhségstrájkot azonban rövidesen megszüntették, mert az angol hatóságok megkezdtek a menekülők partraszállítását. Egyelőre csak az asszonyokat és gyermekeket szállították partra. Dr. Stephen S. Wise, a Jewish Agency végrehajtó bizottságának tagja sajtótájékoztatót kijelentette, hogy egyes jelentésekből úgy értesült, mintha a mandátarius hatalom, amelynek kötelessége a palesztinai zsidó bevándorlásnak megkönnyítése, a Palesztinát elérő menekülőket a meneti időre ismeretlen helyre kívánná táborokban tartani mindaddig, míg a bevándorlási kvóta számukra a Palesztinába való jutást lehetővé nem teszi. Amennyiben ez a hír valóban bizonyulna, az Egyesült Államok népének és kormánjának lesz a kötelessége, hogy ezt az újabb tragédiát a sokat szenvedett zsidóság feje felől elhárítsa.

Jeruzsálemből jelentik: Evaszázadok óta először fordult elő, hogy Tisha be Av napján a zsidók nem vonulhattak fel a Sírátó Falhoz. Mintegy ezen a napon még érvényben volt a Jeruzsálemben kihirdetett ostromállapot, a zsidó hatóságok felkérése ellenére sem szabadították fel az angol hatóságok a Sírátó Falat. Néhány engedéllyel rendelkező újságíró és a régi városrészben lakó néhány rabbi kivételével senki sem jelenhetett meg a Sírátó Falnál.

(GELLÉRT)

Lapzárta után érkezett

Átmenetileg Ciprus szigetére szállítják az illegális palesztinai bevándorlókat

Augusztus 13-án az angol rádió reggeli adásában az angol kormány következő proklamációját sugározta szét:

Az angol kormány elhatározta, hogy véget vet az illegális palesztinai bevándorlásnak, ezért mindazokat, akik a közeljövőben az illegális hajók fedélzetén tartózkodnak, vagy akiket ezután a tengeren illegálisan Palesztina felé tartva elfognak, átmenetileg Ciprus szigetén a részükre felállított táborokban helyezik el. (Az átmeneti kifejezés nyilván utalás arra, hogy csupán addig tartózkodnak ezek a szerencsétlenek a ciprusi táborban, ameddig a 100.000 bevándorlási engedély ügye — remélhetőleg hamarosan — elintéződik.) Az angol kormány sajnálattal tapasztalta, hogy az utóbbi időben ezrével Palesztinába tördülő zsidó menekülők elsősorban a kelet- és délkelet-európai államokból jönnek és nem a német, illetéleg olaszországi táborokból, ahonnan pedig az angol-amerikai vegyes bizottság elsősorban javasolta zsidóknak Palesztinába juttatását. Nincsen egyetlen olyan állam, amelynek annyit köszönhetnének a zsidók, mint Angliának, mert Anglia tette lehetővé mintegy 500.000 zsidónak Palesztinába való vándorlását és a háború folyamán Anglia legyőzte fel a zsidókat a Hitler elleni háborúra. Jól tudja az angol kormány, hogy Kelet- és Délkelet-Európa egyes államaiban az antiszemitaizmus ismét felütötte rut fejét”, de a brit kormány elhatározta, hogy ezen országok kormányainál eljár majd az antiszemitaizmusnak csírájában való elfojtása érdekében.

Az angol sajtónak az a ré-
sze, amelyik nem helyesli fel-
tétet nélkül mindenben a kor-
mány politikáját, azon aggod-
nak ad kifejezést, hogy a ko-
mány új elhatározása néve-

Vogja a zsidóság elkeseredését és súlyosbíthatja az amugy is nehéz palesztinai helyzetet. Az angol kommunista lap, a Daily Worker megállapítja, hogy a kormánynak a zsidóság mellett telt sajnálkozó kifejezése nem egyéb, mint képmutatás.

A jelentések beszámolóinak arról, hogy a Ciprus szigetén előkészített tábor 2000 személy elhelyezésére alkalmas. Tekintettel arra, hogy a háifai kikötőben már eddig is mintegy 6000 zsidó bevándorló van a különböző háifai fedélzetén és újabb 16000 bevándorlónak hajóraszállásáról jöttek értesülések, egyelőre még ismeretlen az a mód, ahogy az angol kormány ez újabb deportálás első nézőszerecséllének problémáját megoldani szándékozik.

Háifában hadihajókat vontak össze az ottlévő illegális bevándorlók elszállítására. Az elszállítás idejére ostromállapot kihirdetését tervezik, hogy a zsidók esetleges ellenállását lehetetlenre tegyék. Az elszállítás ideje alatt Lancaster bombázók foglalkoznak a város felett. Az angol kormány politikai taktikájára jellemző az a hír is, hogy még két nappal ezelőtt a palesztinai kormány egyik szóvivője sajtóértekezleten a leghatározottabban tagadta az angol kormány deportálási szándékát.

(GELLÉRT)

KERESSEM PÉRJEMET.

Herszki Samu

pesthidegkúti lakót, akit 1914 július 2-án a sárvári második internálótáborból deportáltak. Aki bármit tud aorsáról, értesítsen feleségét, Herszki Samuné, Pesthidegkúti, Rózsa utca 4.

KELTETŐGÉP

már 473 forinrtól kapható. LIBATÓMÓ KÉSZÜLÉKET 28 frt-ért utánvétellel szállít: Szabó Károly, Bpest, VIII., Luther-u. 4

2 szobás lakást keres

Igényjogosult lársbérlióként. Fortuna, Andrássy-ut 33.

FŐLEPCSŐHÁZI

üres szoba

szobájába kiadó. Nagymező-utca 52. II. emelet 20.

Edesen alszik a gyermek. En Königsstein mérnéknél

ciánoztat.

Andrássy-ut 57. Tel.: 423-509.

KÜLÖNBEJÁRATU,

butorozott utcai szoba

ujonnan renovált, 600 frt hozzájárulással, 6 havi lakbér mentességgel, egyből lakható ut részére kiadó VI., Csáky-u. 12. II. 12/a.

Avigdor Hammeiri születésének 60. évfordulója alkalmával

Irta: Gervai Sándor

A hazai fasizmus egyik gyakran emlegetett vádjá volt, hogy a zsidó származású írók helytelen irányba terelték a magyar közvélemény ízlését és károsan hatottak egyes írók lelki fejlődésére. Közelebbről vizsgálva ezt az irodalmi vérvádat, azt kell megállapítanunk, hogy Szilágyi Géza kivételével, aki a fiatal Ady Endre tárgyváltására és hanghordozására hatott serkentőleg és bátorítólag, magyar-zsidó író sem jó, sem rossz értelemben nem befolyásolta magyar költőit, egyszerűen azért, mert a zsidó író volt az, aki hasonlítani akart a magyarsághoz; a lélek pedig csak annak a személyiségnek a hatását fogadja be, akit eszményképnek tekint.

Az igazság az, hogy nem az izraelita írók zsidósították el a magyar irodalmat, hanem az asszimiláció, mint szellemi áramlat és társadalmi magatartás szakította le a költőket a zsidóság törzséről. Ez a hatás olyan egyetemes és mélyenjáró volt, hogy még olyan kimondottan népi-zsidó író, mint Giszkalay János és Avigdor Hammeiri sem vonhatták ki magukat alóla. Aki nem ismeri alaposan Ady Endre költészetét, az nem tudhatja értékelni ennek a két zsidó költőnek az irodalmi munkásságát sem.

Giszkalay Jánosnál eszékentheti az Ady-hatás érekségét az, hogy félszékora deléig Erdélyben élt s magyarul írt; Avigdor Hammeiri azonban héberül írt, fiatalemberként került Palesztinába, a héber költészet művelése nem egyszerű ifjusági kaland volt életében, hanem a magyarnyelvű rövid közzjáték után, amelynek természetét Kova Albert néven jegyezte, egyre tudatosabban vállalt hivatásává lett, amelyet az évek múlásával folyton gazdagított, a magyar költők mégis elevenen hatottak rája. Egészséges és kedvező volt ez a hatás, mert nem vitte meg-hasonlósba a zsidóságával, hanem egy érdekes énekkel gyarapította a héber költészetet, amelynek formája és tartalma nyugateurópai, érze és öntudata zsidó volt. Avigdor Hammeiri az első nyugateurópai értelemben vett költő, aki a zsidó nép nevében héber nyelven ír. Nem templomi énekes, — mint Kalir, vagy Jannai, — aki Isten dicsőségére szerz dalokat, hanem világi író, mint André Gide, vagy Heinrich Mann, akiknek százszerű zsidó lelkét ifjúkorában egész életére szóló

magyarság-élmény ragadta meg és ez lényegesen befolyásolta költői személyiségének kialakulását.

Avigdor Hammeiri ifjúkorában, az első világháború előtt, a magyar költők legjobbjai, a haladó erők élesapatához tartozott, akik távol tartották magukat a faji önzés dárídóitól. A zsidó közösségben eltöltött gyermek- és serdülő kor után került Avigdor Hammeiri Pestre és itt találkozott Ady Endrével. Ady Endre barátságába fogadta Avigdor Hammeirit, aki ezidőtájt jelentette meg első héber verskötetét Chalav ém (Anyatej) címen. Eddig Bahter Vilmos előadásait hallgatta a Rabbiképző Intézetben: ezental Ady Endre társaságát kereste és lelkes felbuzdulásában tanulmányt írt róla, amelyben kimutatta a biblia hatását Ady Endrére. Közben ő maga teljesen Ady Endre hatása alá került. Ady Endre hatása megmutatkozott nála abban, ahogyan verseinek formáját megszabta, hangulatát megteremtette s Ady Endre kezéből a zsidó bibliát elfogadta. Ady Endre szellemi elődjének Barla diákokat tartja. Avigdor Hammeiri egyik versében büszkén vallja: „Ősöm Bar Bar Chana.”

A héber költők többsége hadilábon állott a próféta magatartásával (Jehuda Léb Gordon), lázadózott a megmerevedett hagyományok ellen, amelyeknek nevében „Apollót megköltözték imaszijakkal” (Saul Cherichovszky). Avigdor Hammeiri szemében Amos és Maleachi beszédei utak a jelenből a múltba, a talmud beszakadt tárná, amely évezredekben keresztül őrizte a héber nyelv gyámánjtait, az orthodox zsidóság életmódja, regényes hangulat, amelynek látványa néha elfogódottá és merengővé teszi, de vérét már nem ontaná érte.

Vannak írók, akiknek zsidósága tudata a mesterkelt büszkeség, az öngyűlölet, vagy kétségbeesés forrása. Avigdor Hammeirinél a zsidóság impresszió, amelyet az impresszionista költő érzékenységgel fejez ki. Avigdor Hammeiri egyéniség s óvakodik a közhelyektől. Egyéni véleménye van mindenről. Ő az első héber költő, aki nem az Énekek Énekéből másol ki sorokat és hasonlókat, hogy sze-

relmét kifejezze, hanem szögyenkészés nélkül beszél élményeiről. Avigdor Hammeiri K. u. K. zászlós volt az első világháboruban. Harctéri élményeit a „Nagy Örület” című regényében és „Vörös ég alatt” című novella kötetében írta meg. A magyar bakákról legfeljebb vérbeli magyar író irt eddig olyan szeretettel és gyöngédséggel, mint Avigdor Hammeiri ezekben a műveiben, — külföldi költők közül talán senki sem. Avigdor Hammeirit impresszionista világszemlélete megmentette attól, hogy a Szentföldre érve, végleg elhullgasson, mint Jehuda ben Samuel Halévi, tudóssá csontosodjon, mint Bialik, vagy erejének javarészt fordításokban élje ki, mint Saul Chernikovszky. Igaz, Avigdor Hammeiri is sokat fordított kedvelt magyar költőinek, Adynak, Karinthynek, Tóth Árpádnak verseiből, Az ember tragédiáját ritka művészetlel ültette át héber nyelvre, De nem vált csak műfordítóvá. A műfordításon kívül ő honosította meg a palesztinai héber sajtóban a riportot, a szinpadon a társadalmat bíráló kabarét, s ami a legfontosabb, költője lett a palesztinai országépítés alakjainak, a chalucoknak és chalucáknak. Korlátolt kispolgárok elszörnyedve gondolnak az új zsidó gondokra, amelyeket az államalkotás vet fel, Avigdor Hammeiri az élet jelének tartja ezt és regényt ír róla. Általában mindent megír, amit lát; azt, hogy az emberek elvetemültek, hogy a nők anygálok, szeszélyesek és kiismerhetetlenek, hogy az ember azért él a világon, hogy szeressen és Palesztinában dolgozzon. Ez a világnézet ki-elégíthet egy tudóst, művészt, vagy serdülőkorban lévő diákokat, csak éppen a szüklátókorú, elfogult pártembereket nem. Ezért került Avigdor Hammeiri abba a helyzetbe, hogy magának vallja őt az egyetemes zsidóság, de a pártok bizalmatlanul néznek rá. Kihez tartozik? — firtatják. Azt hisszük, nem tévedünk, ha erre a kérdésre azt feleljük: Avigdor Hammeiri ahhoz a lányhoz tartozik, aki anélkül, hogy elméletekkel meg tudná okolni, belenevet a napsugárba és kitarja két fehér karját, hogy átölelje a világot: azokhoz tartozik, akik úgy érzik, hogy meg kell huzni a vészharangot, mert sérelem érte az örök igazság eszméjét, azokhoz tartozik, akik sóvárognak a szeretet után és egyszerűen zsidók és boldogok akarnak lenni.

RÁDIÓJAVÍTÁS

Gyorsan, szakszerűen, helyszínen is Díjjalan vizsgálat és árajánlat. Nagy rádió- és pótkatatrészraktár. Mérsékelt árak. CSALA RÁDIÓ, Madách-utca 5, 16. em. Tel.: 423-966.

Nagy Ferenc miniszterelnök:

A kormány minden intézkedéssel megóvjja az ország becsületes dolgozóinak élet- és vagyonbiztonságát

(A tudósítás eleje az 1—4 oldalakon)

Nagy Ferenc miniszterelnök a parlament delegációs termében fogadta azt a száztagú küldöttséget, mely az augusztus 13-án tartott országos értekezlet határozatát nyújtotta át a magyar kormány fejének. Megjelentek a Magyar Izraeliták Országos Irodája, az Autonóm Orthodox Izraelita Iroda, a Magyar Cionista Szövetség vezetőin kívül körülbelül 80 vidéki hitközség kiküldöttei, neológok és orthodoxok vegyesen.

Stöckler Lajos a neológ Országos Iroda és a Pesti Izraelita Hitközség elnöke üdvözölte a miniszterelnököt. Megindokolta, hogy az egyetemes zsidóság képviselői szervei a fokozódó antiszemitizmus következtében és az egymást követő zsidóellenes atrocitások nyomán szükségét látták annak, hogy valamennyi illetékes tényező bevonásával megtárgyalják a magyar zsidóság súlyos helyzetét. Kifejtette, hogy abban a nagy bizonytalanságban, melyben a megmaradt hazai zsidóság országszerte folytatja életét, semmi körülmények között nem lehet tovább tétlenül nézni az antiszemitizmus súlyos elfajulását. Az a zsidóság, mely a demokrácia szolgálatában kivételes részt vállalt az újjáépítésből, a felszabadulás óta eltelt hosszú idő alatt igen sok kérelmet terjesztett elő, számos panaszt és javaslatot adott át a kormánynak, de sajnálattal kénytelen megállapítani, hogy nem látja azokat az intézkedéseket, melyek a féltelmények közötti életet s a legegyszerűbb biztonságot garantálnák. Bejelentette a miniszterelnöknek, hogy a hazai zsidóság minden árnyalata közös tanácskozáson arra az elhatározásra jutott, hogy semmi körülmények között nem nézheti tovább tétlenül azokat a sorozatos büncselekményeket, melyek burkolt és nyílt antiszemitizmus izgatás termékeként mutatkoznak. Felolvassa a mai országos értekezleten hozott határozatot és minden egyes pontját külön megindokolva, írásban is átnyújtja annak szövegét a magyar kormány fejének.

Nagy Ferenc miniszterelnök a következőkben válaszolt:

A miniszterelnök válasza

Nagy Ferenc miniszterelnök mind a maga, mind a kormány nevében sajnálkozását fejezi ki, hogy az antiszemitizmus mezében jelentkező reakció elkövetette a közelmúlt bűnös cselekményeit, amelyek érthetően nagy izgalomba hozták a hazai zsidóságot. Az átadott memorandummal behatóan kíván foglalkozni, ezért annak egyes pontjaira e pillanatban még nem válaszolhat. Tisztában van azzal, hogy a legutóbbi terrorcselekmények a még be nem hegedt régi sebeket szaggatták fel és nyilván ez a nagy elkeseredés esendül ki a zsidóság vezetői országos értekezletének határozatából.

A támasztott követelések — mondotta a miniszterelnök — igen súlyosak. Más körülmények között megfelelő szavakkal részben vissza is kellene utasítanom azokat. Mivel együtt szenvedett a zsidósággal maga is és teljesen átérzi súlyos sérelmét, megfontolás tárgyává kívánja tenni az országos értekezlet határozatait. A szakminiszterekkel folytatandó megbeszélések után fog válaszolni.

Kijelenti, hogy nála nem politikai szólam a kereszténység, hanem igaz meggyőződés, mely a felebaráti szeretetet diktálja. Megállapítja, hogy a magyar népnek nem sajátossága az antiszemitizmus, s különösen az a réteg — a magyar parasztság — amelyből maga is származik, távol áll a zsidógyűlölettől. Éppen ezért éltek jóban és rosszban békésen egymás mellett magyar parasztok és a falvak zsidó családjai, akiket a falu népe meg is hecsült. Megállapítja, hogy a fasisztus háborúja egészen más volt minden megelőző háborúnál. Hiszen lábbal taposta az emberlenség követelményeit, teljesen elvetette a lovaglásság erényét, és védteleneket bántalmazott. Bizonyos, hogy a magyar nép irányja egészen más és ezért a lelkekben itt-ott még fellelálható fasiszta mérget fokozatos tüneti kezeléssel kell kírítani. Amikor a kormányzat mindent megtesz ebben az irányban, kérnie kell a magyar zsidóságot is, hogy a múlt likvidálását segítse elő. Igyekezzen felejteni; ne általánosítsa, hanem működjen közre az egész társadalom megbékélésében.

A miskolci eseményekre visszatérve, legutóbbi parlamenti beszédére utalt Nagy Ferenc miniszterelnök és kiegészítésként közölte a küldöttséggel, hogy — bár nem antiszemitizmus tünetének indult, csak jelszavak adták ezt a jellegét — időközben újabb letartóztatások következtek. Ezekkel az intézkedésekkel célozza a kormány a zsidóellenes hangulat gyökeres kiirtását.

Biztosítani kívánja a megjelenteket, hogy az államhatárolom nemcsak megtorolja az elkövetett bűnöket, de kénytelen szigorú fog alkalmazni, ha a jövőben bárhol az országban mutatkoznak ilyen tünetek. Nyomatékosan biztosítja a magyar zsidóságot arról a szilárd elhatározásáról, hogy a kormány minden intézkedéssel megóvjja az ország becsületes dolgozóinak élet- és vagyonbiztonságát, felekezetre, fajra vagy származásra való tekintet nélkül. Feljogosítja a hazai zsidóság hivatalos képviselőit, hogy javaslatokkal és esetleges panaszokkal a jövőben is felkeressék. Mindenkor megértést fog tanúsítani.

Ezután Kahán Frankl Samu, az Autonóm Orthodox Iroda elnöke reflektált a miniszterelnök szavaira s a maga részéről is hangsúlyozta, hogy az a sok eredménytelen

eddiggi előterjesztés vezetett odáig, hogy a magyar zsidóság képviselői szervei kénytelenek voltak a miniszterelnök által bizonyos tekintetben nehezített határozott követelésekkel a kormány felé fordulni. Köszönettel veszi tudomásul, hogy Nagy Ferenc miniszterelnök szigorú intézkedéseket helyezett kilátásba, kéri azonban, hogy ezek a legnagyobb sürgőséggel lássanak napvilágot. Rámutat arra a sajnálatos tényre, hogy eddig a hasonló intézkedések mindig megkéstek és ezért következhetett Ozd és Sajószentpéter után a kunmadarasi pogrom, legutóbb pedig a miskolci ugynevezett néptételek.

Nagy Ferenc miniszterelnök ezeketán még feszelen beszélgetésbe elegyedett a küldöttség tagjaival és érdeklődéssel hallgatta meg a vidékiek helyi panaszait is. Egy konkrét esetben megígérte, hogy még a mai napon fog intézkedni az egyik vidéki városban tapasztalt terrorcselekmények megfékezésére s a vele kapcsolatban várható újabb törvénytörés megelőzése érdekében.

Megérkeztek Debrecenbe az első zsidó hadifoglyok

Debrecenből jelentik:

Debrecen és az egész ország zsidósága izgalmas várakozással várta a napokkal előbb bejelentett hadifogoly vonat érkezését. Hozzáértelmeztek tömegesen jelent meg Budapestről és vidékről, hogy az első között élhessék magukhoz a messzi idegenből szakadt véreinket. Itt vannak a Joint, a Musz. Bizottság megbízottai, Weiner Lajos a világkongresszus részéről, a Debog részéről Ják Sándor, az Izraelita Tábori Lelkészek képviselőiben Fischer Vilmos és Schück Jenő tábori lelkészek kik dr. Weisz Miksa debreceni főrabbiával háromtagú Bét. Dinakötve jegyzőkönyveket vesznek fel az elhalt munkaszolgálatos bajtársokról, hogy lehetővé tegyék annyi derékbatört család életét a vallás szerint való újjáépítését.

Az érkezőket Schück Jenő tábori lelkész üdvözölte.

A vasárnap hajnalban beérkezett szerelvényen négy zsidó testvérünk érkezett: Frisch Lajos, Ipoly Vece (Hont megye), Boskonitz László, Székesfehérvár, Benedik Armin, Budapest, Akácfa-u. 13. és Löwi Pál, Marcali, Szigetvár-u. 40. Ők kényszerítő munkára csoportosan jelentek meg a helybéli zsidó nők és az érkezőket a Joint szervezettel karöltve ruházással és pénzgéjlyben részesítették.

H I R E K

Az UJ ÉLET előfizetési díjai:

1 hónapra . . . 4 forint
 negyedévre . . . 12 "
 félévre 24 "
 egész évre . . . 48 "

Az előfizetések postafutárképzőintézi befizetési lappal küldendők be a 26.209 számú postafutárképzőintézi számlára.

— Ismételt a Szabadság-hegyen. A Budai Izraelita Hitközség augusztus 15-én, vasárnap délután fél 7 órakor a Szabadsághegyi Nagyszállóban ismételt rendezet. A lelkesi funkcióit dr. Benoschofsky főrabbi látja el, közreműködnek Sirota főkántor és a hitközség tisztségviselői.

— Jelentkezés a Pesti Izraelita Hitközség ipari középfiskolájának első osztályába. A Pesti Izraelita Hitközség ipari fiú és leányképzőintéze felhívja az I. osztályba felvételiüket kérő tanulókat, hogy okmányikkal 1948 augusztus 23-án délelőtt 9 órakor jelentkezzenek az iskolában (XIV., Szent Dominokos-utca 10., illetőleg XIV., Abonyi-utca 7-9.). A felvételi vizsgálatok augusztus 26-án reggel 8 órakor kezdődnek.

— Sós Endre kérése az olvasókhöz. A fasizmus idején a zsidókérdéssel foglalkozó összes könyveim megsemmisültek és így a könyvtáramból saját ilyen tárgyú műveim kivétel nélkül hiányoznak. Nagyon kérem azokat az olvasókat, akik szívesek volnának Zsidók a magyar városokban, Cion bölcsői a horogkereszt árnyékában, Emberdömping, Fejek és elvek, Becsapott ajtók előtt stb. könyveim példányait átadni, értesítsenek néhány sorban lakásomom (V., Visegrádi-u. 6.). A könyveket vagy megfizetem, vagy helyettük újabb műveimből adok. Várom olvasóim segítségét. Sós Endre.

— Uj egyetemi magántanár. A hivatalos lap közli, hogy dr. Biró Imre szemorvost a Pázmány Péter Tudományegyetem magántanárává képesítették. Az új egyetemi magántanár fia Biró Márk ny. nagyváradi zsidó gimnáziumi igazgatónak, akit másik fiával, dr. Biró József művészettörténésszel együtt a nyilasok meggyilkoltak.

Egyedül választott, szülői nélkül maradt, magas, jómegjelenésű, 23 éves fizikai-közéleti-egészséges, munkaadó, ki kerát meghaladón komoly és megfontolt, meg- vagy

benősíteném

Váltsat „Nagybácsi” jelégére a kiad.

A VAC HIREI

Augusztus 7-én tartotta a VAC díjkiosztó Bemejövését a Stefániai Cserő-kávéházban. Díjeket a Zoltán átvadászta a megjelentek, megemlékezett a VAC hősi halottairól, majd felkérte dr. Geyer Albert elnököt a díjak átadására. Dr. Geyer Albert beszédében visszajelentést vetett a VAC alapítására és alapítására; megemlékezett azokról a zsidó sportolókra, akik emlékeztetve a múlt emlékeit, még mindig nem a VAC-ban sportolnak, majd az öröm és megelégedés mellett nyújtotta át a szoborral szobor díjakat. Sorban jöttek a tornászok (Sárkány, Gábor, Fischer, Braun, Trencsényi), a vívók (Halmos, Iharos), a teniszezők (Traub, Rejtő, Pajor, Lovas, dr. Mittermann, Körner), a ping-pongosok (Vornasov, Kermes, Tassler), a kosárlabdázók (Szerényi, Klein, Faludi, Friedmann, Szerényi, Kádócs, Diamant, Singer, Fodor) és a műugró Schaller, két ércszobrot szereztek a VAC-nak. Sárkány István a világotól tornászok között meg a díjazottak nevében a jutalmat. Demónkos Miksa ügyvezető a sportegyesületről, a sportvezetelméről beszélt és az egész testület bűnéit felszámolta a sikeres versenyzőknek.

USZAS
 Schaller Budapest Műugró bajnok-ságában a 34-k lett. Az aug. 13-án sportparádán a VAC is felvonalt versenyzőivel és tornászai részvételével az egyetemes szabadságkerületben.
 Dr. Verébelyi Ferenc igazgató, a VAC 15 éven át volt főtitkárát, a Sportfőtanács tagjává választották.

Házasságokat

diszkrétan, gyorsan közvetít:
GOLDNÉ, Alsóerdősor-utca nyolc, főköszint 2 Fogadás: 10-12-ig, 2-8-ig. Telefon: 225-480.

Kitűnő állásban működő, 45 éves, intelligens, jómegjelenésű **HITTANAR** oly váltsat, csinos, 35 év körüli vidám nőt keres.

élettársul

aki Pesten berendezett lakással rendelkezik. „Amerika” jelégére a kiad.

Házasság céljából

keresek egyes, jómegjelenésű **FÉRFISZABÓT**, 50-56 év körül. Önálló üzletem és lakásom van. „Egyedül” jelégére a kiad.

Harmincöt éves középtermetű önálló vidéki textilkereskedő

élettársat keres.

Újletnagyobbításához hozomány szükséges. Üzletem Postre is helyezhető. „Élettárs 33” jelégére a kiad.

Váltsat, előkelő családból származó, főbírelti lakással bíró, 60 éves, intelligens, egyedülálló, vngyons, jó külsejű, üzvegy urasszony rokonom részére keresek egészséges, jól szitult urat, kinek

hűségese felesége

lenne. „65-74-ig” jelégére a kiad.

Férjhez menne

főbírelti lakással, saját keresettel bíró **ÜZVEGYASSZONY**, intelligens urhoz, 65 évig. Jelige: „Jó feleség” e lap kiadóhivatalába.

Egyedülmaradt 40 éves póstatistatistól

nősülne

Részletes levelekre válaszolok. „Baldog jövő” jelégére a kiad.

Házasság céljából

megismerkednék egyedülálló nővel, 41 éves hadirokkmal, világtalan, két kiskorú gyermek apja, gyorraskezes ANYÁHELYETTES KERES. Kétszobás főbírelti lakással, megemlékezésel rendelkezem. Kij. főke megemlékezésel Traffik vagy háztartási cikk üzletet nyitnánk. „Élettárs és üzlet-társ” jelégére a kiad.

Férjhez menne

középkorú, jól szitult urasszony, háromszobás főbírelti lakással, egzisztenciás urhoz, 65-ig. „Jómegjelenés” jelégére a kiad.

Megnősülne

34 éves, tan. jóképejű születé-lajdonos (átgazdálk.). Hozmótló, csinos, széparcú, szorony hozomány leány v. asszony komoly váltsat „Jó iparom is van” jelégére a kiad.

Keresek olyan vállalkozó, intelligens, 30-45 évig, férfit, ki mehoza

megértő élettársam

egyetlen gyermekemnek jó apja lenne. „Nem vagyok megegy” jelégére a kiad.

Komoly gondolkozásu

vagyons, 33 éves, volt kereskedő komolyabb üzletbe, vagy üzembe

benősülne

Esetleg vidékre is. „Egyedülálló” jelégére a kiad.

Amerikai utazással, berendezett lakással, némi anyagiakkal, csinos, molett, **ELVALT ASSZONY**, ismeret-ség hiányában ezton keresek 50-55-ig, korrelt, komoly, foglalkozás-sal férfit

házasság céljából

„Egyedülálló” jelégére a kiad.

Egyedülálló urasszony

házasság céljából

keresi 52-60 éves, jól szitult kereskedő ismeretséget, 30.000 forint értékű árummal üzletet gyarapítani. Lehet iparos vagy vidéki is. Jelige „Küres érvel” a kiad.

Keresettel rendelkező, egyedülálló, elvált, független asszony, házasságából álló, berendezett lakással keresi 55-60-ig intelligens, jobb iparos, esetleg kereskedő ismeretséget

házasság céljából

„Együtt ünnepelek” jelégére a kiad.

34 éves, világtalant hehező, szépnék mondott, váltsat érzelmű **URINO**

férjhez menne

biztos egzisztenciájú, intelligens uriemberhez. „Ideális” jelégére a kiad.

Csinos, Bilgrán, 28 éves musz, övegye keres

házasság céljából

komolyabb, jól szitult urat. „Gondtalan életre vágyom” jelégére a kiad.

Feleségül menne

csinosnak mondott, barna, fiatal asszony jobb iparoshoz 40-44-ig, kinek kedve lenne Amerikába vándorolni. Kiutazási lehetőségem van. „Megértés” jelégére Arató hirtel-töbe, Erzsébet-körút 14.

A zsinagóga naptára

Augusztus 15, csütörtök: 17, 18. péntek: 19, szombat: 20, vasárnap: 21, hétfő: 22, kedd: 23, szerda: 24, csütörtök: 25.

Szombaton, augusztus 17-én kefi szidra: Ékev, háftóra: Jq-sája LIX, 14-LI, 8.

IMÁDÓK:

Ima-házak	Pén-tek		Szombat		Hétke-szop	
	este	reggel	e	u	este	reggel
Dohány	1/8	7/10	10/11	8	8/9	7/11
Rumbach	8/8	7/10	10/11	8	8/9	7/11
Bethlen	1/8	7/10	10/11	8	8/9	7/11
Csáky	1/8	7/10	10/11	8	8/9	7/11
Dózsa	1/8	7/10	10/11	8	8/9	7/11
Nagyfuv.	1/8	8	10/11	8	8/9	7/11
Páva	1/8	8	10/11	8	8/9	7/11
Zugló	1/8	7/10	10/11	8	8/9	7/11
Fiúvárah.	1/8	7/10	10/11	8	8/9	7/11
Leányárv.	1/8	7/10	10/11	8	8/9	7/11

Pétkesti gyertyagyújtás: 8 óra 40 percór.

Budai Ismételteltek: Ujki templomban (III., Zsigmond-u. 49.) és Lágymányoson (XI., Bocskay-ut 37.) péntek este 7 órakor, szombat d. e. 1/11 óra-
 kor, a pasaréti imaházban (Tos-rockó-ut 8/b.) péntek este 7 órakor, szombat reggel 8 óra-
 kor, Fő-utca 12. szám alatt péntek este 7 órakor.

Óbudai templom: III., Zichy-utca 9., péntek és ünnep este 7 órakor, szombat és ünnep d. e. 9 órakor.

Már sok szerencses boldog házasságot

hozott létre Miltóné, Erkel-u. négy, II. 19. Válaszhoriték. Fogadás hét-köznapokon 4-8-ig. Orvos, mér-nök, kereskedő benősülhet.

Csak azon jómegjelenésű, intelligens főmótló, jó egzisztenciával rendel-kező uriember válaszoljon, 30-45 éves korig, KI IGAZI

élettársra vágyódik.

Középmagas, kimondottan csinos, 28 éves, intelligens, házias leány és jó üzleti nő személyében iparigazolva-nyom is van. Vidéki is lehet. „Megértés” jelégére a kiad.

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Sip-u. 12. — Telefon: 423-430

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felölös szerkesztő és felölös kiadó **ROOZ REZSÓ**

Postafutárképzőintézi csekkszámig száma: 26.209. (Magyarországi Izraeli-ták Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem ér-zünk meg a visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai műinté-tet Rt. körforgógépein. Fel. nyomda-vezető: Margittay Antal